http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/1

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/3

H. Eccl. Sax. 72

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/4

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/5

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/6

Statuta Syno=
dalia Epiſcopa=
tus Miſnenſis.

BIBLIOTHECA REGIA DRESDENSIS

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/7

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/8

Johannes dei et apoſtolice ſedis
gracia Epiſcopus. Miſnenſis. vni
uerſis ꝛ ſingulis dominꝭ abbatibꝰ abbatiſſis Prepo-
ſitis Decanis. Archidiaconis. Canonicis. Priorꝭbꝰ
Guardianis. Archipꝛbiteris. Plebanis. Viceplebā
nis. Altariſtis. Capellanis. Ceteriſqꝫ clericis ꝑ ꝛ in-
fra ciuitatē ꝛ dioceſim nr̄am vbilibꝫ ꝯſtitutis ſalutē
in dn̄o ſempitn̄ā. Quāq̄ ꝑ nos ꝛ p̄deceſſores nr̄os
Ep̄os. venerabilis capituli nr̄e eccl'ie miſznen̄ deſu
per habito cōſilio. ꝓ ſtatu nr̄orū ſubditorū feliciori
ſtatuta ſinodalia edita ſunt. ac in ſinodis generalibꝰ
publicata. ne ab aliquo eorūdē ignorātia p̄tenderet̄.
Quia tn̄ ad audienciā nr̄am ſepius ꝑuenit pauciſſi-
mos repiri qui huiuſmōi ſtatuta penes ſe ſcripta ha
bēt. aut ex tali eorūdē ꝓnūciatōe eadē memoriter re-
tinēt. cū memoria hoīm labilis exiſtat. Unde nō ſo-
lū cōpilatiōez ac publicationē illorū ſtatutorū apud
pleroſqꝫ inanē fuiſſe. nulloſqꝫ aut paucos fructus at
tuliſſe. verū etiā errores ꝑicula ſcandalaqꝫ varia ac
dāna noſtre dioceſis inhabitatoribꝰ exoriri ac inferri
ꝑcepimꝰ. q̄ ſingl'a dū eorūdē ſtatutorū tenores ipſi
forēt facilime p̄cauerent̄. ob id nos Johānes Ep̄us
an̄dictus. qui ꝓ diuini cultꝰ ac reipublice augmēto.
vtqꝫ nobis cōmiſſi ſubditi pacifice ac quiete viuere
valeāt curis ſolicitamur ꝯtinuis quātūqꝫ ab alto no
bis ꝑmiſſū eſt totis viribꝰ laboramꝰ ꝓ laude dei rei
publice fructu ac meliori ſtatu ꝛ vtilitate oīm nr̄e di
oceſiſ īhabitatorū ſingl'a nr̄a ac p̄deceſſorū nr̄orū edi
ta Sinodalia ſtatuta vnacū ꝯſtitutiōibꝰ piſſimorū
romanorū imꝑatorū Friderici ſecūdi Karoli q̄rti et

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/9

Sigiſmūdi ꝑ quiete. bono ſtatu ⁊ fideli tuicione cle‑
ricoꝝ. ꝑſonarū eccl'iaſticarū editis. atꝫ fundatiōe ec
cleſie nr̄e miſznen̄ ꝑ Ottonē primū romanoꝝ impa
torē auguſtiſſimū vna cū cōfirmatiōe ſanctiſſimi in
xp̄o p̄ris bone memorie Johānis pape iſti⁹ nois deci
mitercij deſuꝑ emanata. i vnū colligi atqꝫ redigi. im
p̄miqꝫ decreuim⁹ ac iuſſim⁹. Uos oēs ⁊ ſinglos hor
tamur. reqrim⁹ diſtricteqꝫ p̄cipiēdo mādam⁹. qten⁹
hmōi ſtatuta cū eiſdē annexis ſic vt p̄mittit̄ impſſa
diligēter curetis infra mēſem a Sinodo ꝓxima cō‑
putādo obtinere. ipaqꝫ diligēter obſeruare atꝫ vr̄is
plebiſanis ſingula in eis ꝯtenta ipos cōcernēcia pub
licare. intimare ⁊ declarare. vt hmōi ſtatuta cū cōſti
tutionib⁹ ānexis diligēter ſeruēt nihilqꝫ ipſis in con
trariū attēptent. Alioquī tā ꝯtra nō habentes ꝙ cō
tra nō publicātes ⁊ nō ſeruātes. arctius inſurgere.
dignaſqꝫ penas ⁊ mulctas iuxta exceſſus ⁊ cōtēptus
modos. eis irrogabim⁹. Datū in arce nr̄a epiſcopali
wurtzen Anno dn̄i Milleſimo quīgēteſimoquarto
Die Lune Decimaoctaua mēſis Marcij.

De vita ⁊ honeſtate clericoꝝum.

Imprimis oēs ⁊ ſingulos p̄ſbiteros nr̄e dioceſis cu
iuſcūqꝫ ſtat⁹. grad⁹. dignitatis. aut p̄emiencie fuerit
p̄ēptorie reqrim⁹ ⁊ monem⁹. vt infra vni⁹ mēſis ſpa‑
ciū a die ꝓxima Sinodi ꝯtinue ꝯputādū ꝯcubinas ⁊
mulieres ſuſpectas. ſi q̄s i domib⁹ ſuis vl' expēſis ha
bēt aut tenuerīt. a ſe penit⁹ eiciāt. amoueāt ⁊ dimittāt
Alioquī inuēti obnoxij poſt lapſuꝫ p̄dicti termī p̄‑
ter penā canonicā eis de iure inſligēdā. ſuis ſi q̄ ha‑
buerīt bn̄ficijs ꝑ nos quātū de iure poſſum⁹ p̄uabūt

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/10

Item ſtatuimus vt eidē clerici nō pannis rubeis vel viridibus. fibulis de auratis vel ornamentis in cingulis ſiue peris. ānulis aureis vł argēteis vtant̄. Niſi qb⁹ ex dignitate a iure cōceſſuʒ fuerit. Sʒ veſtes deferāt ꝯpetētes nō nimia lōgitudīe aut breuitate ānotatas. alias ꝯtra eos ſicut tranſgreſſores canonice ꝓcedemus. Archipreſbiteris om̄ibus ⁊ ſingulis pn̄tibus et abſentibus in virtute obediētie p̄cipimus vt de trangreſſoribus p̄miſſorū̄ inquirāt diligenter. et quos culpabiles inuenerint in p̄miſſis. nob aut Vicario nr̄o in ſpiritualib⁹ q̄ꝫ cito poterīt ꝑ litteras vł nuncios ſuos certos denuncient ſi de in obedientia ſua cum pena debita noluerint reprehendi.

Item volumus et mādamus ꝙ nemo clericorū̄ in locis publicis corīſare. turpia dicere. ludos ineptos exercere. ſeu talib⁹ intereſſe p̄ſumat. Et maxime ludis taxillorū̄. ſi quis aūt eis vti voluerit ꝓ recreatiōe et ſolacij cauſa. dū̄ cū̄ diſcretiōe in priuato et paucis vicibus fiat ſub diſſimulatiōe toleramus.

Item cū̄ experiētia oīm rerū̄ mgr̄a edocti ſumus. ex nullo ſtatū̄ clericalē tā turpiter vileſcere atqꝫ in dioceſi nr̄a maiora ſcādala. damna ac aīarū̄ pericula euenire. ſicuti ex viſitatione tabernarū̄ Quapropter volum⁹ ⁊ diſtricte ſub pena obediētie p̄cipiendo mādamus om̄ibus et ſingłis nr̄e dioceſis clericis. Ne publicas tabernas vł domos aliquas In qua vinū̄ cereuiſia. aut alius potus publice vēdat̄ intrēt. Siue foris eiſdē ſedendo vł ſtando publice bibāt. niſi in itinere cōſtituti eſſent. Si qui vo hmōi nr̄i rationabilis ſtatuti contemptores ⁊ trāſgreſſores reperti fue

rint. cõtra eoſdem rigidiſſima pena ꝓcedere curabimus ſi vo aliq̄ dicta loca frequẽtare ꝯperiũt. incarcerationẽ aut expulſiõez de dioceſi nr̃a nllaten⁹ euadẽt

Item cũ quottidianis vulgi clamorib⁹ informati ſumus. quõ ſacerdotes ĩ et p̄ ciuitatẽ ꝛ dioceſim nr̃am Miſznen̄. diuinis miſſarũ officiis effemĩati et diſcalceati in non modicũ ipſius vulgi ſcandalũ. venerabilis ſacramenti. diuini officij. ſacerdotaliſq̃ dignitatis vilipendiũ ſe inmiſcere ꝯſueuerũt. de quo merito ꝯſulere. ꝛ de remedio oportũo ꝓuidere ĩ dec⁹ ſacerdocij. paſtorali officio aſtrĩgimur Quare maturo cõſilio debitaue maſticatõe ꝯſtituim⁹ ac in vtute ſctẽ obdiẽtie diſtricte p̄cipiẽtes mãdam⁹. q̃ten⁹ oĩes ꝛ ſinguli ſacerdotes ſiue curati ſiue nõ p̄ ciuitatẽ ꝛ diocesim nr̃az Miſznen̄ exiſtẽtes. de cetero abſq̃ caligis ꝛ bracis celebrare nõ pſumãt nec ſic effemĩati diuinis miſſarũ ſolẽnijs ꝛ officijs ſe inmiſceãt. Niſi infirmitate aliqua. que ĩ hijs eos impedire aut racionabilit̃ excuſare poterit grauati fuerint. In quo ꝯſcientias eorũ grauam⁹ ꝛ oneram⁹. ſic tñ q̄ caute ꝛ ſollicite ꝓuideãt ne pedes eorũ nudi appareãt in hijs honeſte ĩ honore ſacerdocij ſe regẽdo. Cõtrariũ faciẽtes a fructib⁹ bñficiorũ aut officiorũ emolimẽtis p̄ſentib⁹ ſuſpẽdimus. et ſi nõ emẽdauerint excõmunicabimus.

Quãdo p̄ſbiteri bñficiati ſiue nõ ꝛ alij clerici debẽt intereſſe diuinis.

Cum ſaluatori noſtro ſup̄ iudicia iuſticie ſue laudes referre iubemur ꝓpheta teſtãte Sepcies in die laudẽ

dixi tibi ꝛc̄. Apoſtolo etiā ꝯfirmāte. Cātantes ꝛ pſal
lētes in cordib⁹ vr̄is ꝛc̄. Et ꝓpt̄ hoc bn̄ficia tribuant̄
vt officia cōpleant̄. Sane vt ad nr̄m ꝑuenit auditū
q̄dā altariſte ſiue p̄ſbiteri altaria ī eccl̄ijs parrochi-
alib⁹ nr̄e dioceſis obtinētes. miſſas tantūmō in ipis
altarib⁹ celebrātes. alijs diuinis officijs q̄ in eiſdē ec-
cleſijs decantant̄. intereſſe cōtemnunt. ex quo ſcādalū
int̄ laycos nō eſt dubiū exoriri Nos volētes ſalubre
remediū adhibere Ipſoſq̄ꝫ p̄ſbiteros ad obſequēdū
deo ꝓut poſſibile nobis fuerit inducere preſenti nr̄e
decreto ordinam⁹ Et eiſdē altariſtis ſeu p̄ſbiteris al
taria ī parrochialib⁹ eccl̄ijs habētes per modū cōſi-
lij iniūgim⁹ quatenus diuinis officijs que in ipis ec-
cleſijs parrochialib⁹ in q̄bus altaria obtinēt. quādo
illa decantari cōtigerit ſeu cōſueuerit p̄ſertim dieb⁹
celebrib⁹ ꝛ feſtiuis. ſi cōmode poſſint interſint et int̄
eſſe debeāt ꝑ ſe vel ſuos capellanos. vſq̄ꝫ ad finē ini-
bi permanſuri. niſi aliqua neceſſitas vel iuſta cauſa
eos permiſerit abire.

Aliud de eiſdem.

Item cū ſaluator noſter cui⁹ eſt terra ꝛ plenitudo ei⁹
formā ſerui accipiens. factus ſub lege vt eos qui ſub
lege erant redimeret. obediens patri vſq̄ꝫ ad mortē
crucis. cui⁹ liuore ſanati ſumus. Qui etiā in carne ſi-
militudine homīs circūiens per caſtella ſanauit ho-
mines a languorib⁹ ſuis. Ita nobis familiare p̄buit
obſequiū laboris. vt in medio nr̄m ſtans nō miſtra
ri ſꝫ miniſtrare venerat. Sane cū nuꝑ ſalubre māda
tū ſalutis. hūilitatis ac ſeruitutis dei. cui ſeruire vti
q̄ꝫ regnare eſt. et cui⁹ iugū ſuaue ē portātib⁹ De ꝓceſ

ſionibus ⁊ thurificatiõibus eccl'iarū emiſiſſe memi-
nimus. talis vt accepimus irrepſit obſequi debentiū
clamor ⁊ rebellio vt nō ſolū qui miniſterio dei ſacra
ti ac dei cultui ſpecialit' deputati famulari deo ꝯtra
dicūt Verū etiā quod heu deteri⁹ eſt ad fortificādū
ſuā rebellionē. ſe onerari ⁊ grauari ꝑtendunt. Cum
⁊ ipſi nr̄is mādatis ꝑ ſe directe opponere nō audeant
ac formidēt. ſub eiſdē laboris ⁊ oneris nephanda fic
tione et falſa ſimulatiōe cū hoc ipm̄ vt diximus non
ſeruire ſed regnare eſt. Laycos inducere nō verent'.
vt ipſi ꝑ eos tueant' ⁊ defendant'. ne ſuos capellanos
aſſertos ⁊ fictos grauari ꝑmittāt. Cū tamē nūꝙ̄ nr̄e
intentōis fuerit aliquē ad hoc eſſe aſtrictū vltra poſ
ſe. ſed ea ſolū que dei exigunt honorē. exemplarē edi
ficationē atqꝫ ſalutē animarū. Sed quia ſancte ma-
tris eccl'ie ſtatutū reſpiciētes. quo omībus laicis ꝑci
pitur diebus dn̄icis inter eſſentia diuinorū Nos vo-
lumus clericos nobis ſubiectos ꝓut tenemur alijs
eſſe ꝑfectiores ac bonos exemplares. ⁊ ad id forcius
obligatos cū ⁊ ipſi immediata eccl'ie mēbra eſſe dino
ſcunt'. Jccirco p̄nti decreto hortamur in dn̄o et per
modū iniūgimus cōſilij. Vt omēs ⁊ ſinguli parro
chialiū eccl'iarū altariſte omībus ⁊ ſingulis diebus
dn̄icis ⁊ alijs ſolennibus quibus ꝓceſſiones ꝑ ec-
cleſias. ciuitates et opida fieri cōſueuerūt. eccl'ie ca-
thedrali ſe cōforment. et per ſe aut ſuos ſubſtitutos
ſi per ſe altarib⁹ nō deſeruiūt ad laudē ⁊ decorem do
mus dei. edificationē ꝓximorū. et ꝓpriarū ſuarū ani
marū ſalutē eiſdē interſint. Ac etiā altariū thurifi-
catiōibus diebus ſubnotatis. Vtputa in feſtiuitati
bus Aſſumptiōis. Penthecoſtes. Trinitatis. Cor-
poris xp̄i. Johānis baptiſte. Marie magdalene. ac

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/14

aliarũ oĩm. Virginis marie. Michaelis. Oĩm ſanc
torũ Martini Katherine Nicolai Natiuitatis dñi
Circũciſiõis. Epiphanie. Patronorũ. Dedicatiõis
ac oĩm aplõrũ vigilijs niſi aliq̃ neceſſitas aut infir
mitas eos excuſat corporalis Sȝ ne hoc nr̃o ſtatuto
Synodali quis eſtimet. altariſtas dũtaxat ad obſe
quẽdũ deo aſtrictos ⁊ irretitos. Volum⁹ p̃cipue ea
dẽ nr̃a ordinatiõe. Plebanos cũ ſuis capellãis ſil' cõ
p̃hendi ne alij recipiant argumentũ rebellandi ab
eiſdẽ. Atqȝ vltra iuris cõmũis ac nr̃i ſtatuti ordina
cione clerici ipi atqȝ p̃ſbiteri forcius animent'. maio
rẽqȝ ad p̃miſſa habeãt affectionẽ Ea etiã ſtudeãt di
ligẽtius adimplere. Nos ipis om̃ib⁹ et ſingulis cir
cuitib⁹ ⁊ thurificatiõibus p̃tactis inteſſentib⁹. atqȝ
tunc vnũ pr̃ noſter cũ ſalutatiõe angelica et ſimbolo
aplico p felici ſtatu ſancte mr̃is ecclie ac oĩm chriſti
fideliũ ſalute deuote orantib⁹ p quolibet circuitu ⁊
thurificatõe dũmodo cõtriti et cõfeſſi fuerint vigin
ti dies indulgentiarũ de iniũctis eis penitẽcijs miſe
ricorditer in dño relaxam⁹. Nolum⁹ etiã p hoc no
ſtrũ ſtatutũ laudabilẽ quorũdã locorum infringere
morẽ. quo plebani in certis feſtiuitatibus anni me
moratis altariſtis collacões dare cõſuenere. Vt er
go nemo per ignorãciaȝ hmõi ordinatiõis ſe valeat
aliquo colore de cetero excuſare. p̃cipimus vt ſingu
li archip̃ſbiteri in ſuis p̃ticularibus cõuentionibus
clericorũ hanc nr̃am ordinationẽ publice p̃nũcient
et exponẽt. ſi et ipſi vna cũ trãſgreſſorib⁹ nr̃e ordina
cionis de inobedientia noluerint rep̃hendi.

De plebanis ſclauos plebiſanos habentibus.

Item ſub pena excommunicatiõis diſtricte precipi-
mus et mandamꝰ. Qꝫ ſinguli ⁊ omnes plebani no-
ſtre dioceſis in ſuis plebanatibꝰ et eccleſiarũ termi-
nis plebem ſclauicã habentes. qui in ydeomate ſcla
uonico ignari ſunt et inexperti. populũ ſibi ſubiectũ
predicationibꝰ. cõfeſſionibus. oratione dñica. Sim
bolo apoſtolico ⁊ aliorũ dicendorũ publicatiõeibus
non valẽt aut poſſunt informare et perſonaliter ex-
pedire. ſecum teneãt et habeant capellanos ſeu vica
rios in huiuſmõi ydeomate peritos et expertos. qui
ſciunt ſclauis p̃dicare et p̃eſſe. eoſqꝫ in p̃miſſis poſ
ſunt informare ſalubriter ⁊ expedire. Alioquin ſuis
beneficijs per nos priuabunt̃. et genti faciente fruc-
tus ſuos dabuntur

Item ad audientiã noſtrã deductũ eſt. de quo nõ im
merito plurimũ dolemus Qꝫ nõnulli aĩarũ paſto-
res et curati p̃sbiteri plus lucrũ ex parrochiãis ſuis
et ouibus q̃ ipſorũ ſalutẽ ſicientes ſuos parrochia-
nos tantũ ſemel in anno in confeſſionibꝰ audiunt et
expediunt Et quod deterius eſt tunc incipere ſolent
aliquando poſt dominicã letare. aliquando poſt do
minicã iudica. iſtos tunc confeſſos nõ prius q̃ ad ce
nam domini aut ad diem paſche Eucharíſtia et cor
pore xp̃i prouidendo. Quod prochdolor in pericu-
lum multarum redundat animarum. Huic peſtife-
ro morbo remedium ſalubre inueniẽtes. omnibus et
ſingulis per dioceſim noſtram curatis preſbiteris
iniungimꝰ atqꝫ p̃cipimus. vt conſuetudini romane
eccleſie ſe cõforment. in antea parrochianorũ ſuorũ
ad minus bis in anno confeſſiones audiant. vtqꝫ ipſi
parrochiani bis cõfiteant̃ amoueãt ⁊ inducãt Sicqꝫ

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/16

cū eis agant q̄ confeſſi poſt ſcd̄am confeſſionē infra biduū aut triduum Euchariſtie ſacramento in die videlicȝ palmarū et alijs ſequentib⁹ diebus prouideant̄. Si quis aūt tā plebanorū q̄ parrochianorū huius nr̄i p̄cepti inuētus fuerit trāſgreſſor ſciat ſe vt rebellem ꝛ inobedientem condignam penam minime euaſurum.

De Simboli apoſtolici et orationis dominice pronunciatione.

Item cū dicit apoſtolus. ſine fide eſt impoſſibile placere deo. que maxime in Symbolo et doctrina apoſtolorū continet̄. Et eapꝑter p̄cipimus et mandam⁹ ſub excōmunicatiōis pena. quā negligētes vel cōtrariū faciētes incurrere volumus ipſo facto. quaten⁹ omnes et ſinguli plebani ſeu curati quibuſlibet diebus dominicis poſt ſermonē Simbolū ap̄licū ꝛ orationē dn̄icam in lingua apud plebem ſuā nota ꝛ vſitata pronunciant et eam in huiuſmōi ſtudeāt diligētius informare. Quodqȝ non ſolum pronunciantes ymo et dicentes formidine pene verumetiam reſpectu meriti ad premiſſa ſalubrius inuitentur ſingulis diebus predictis tam pronunciantibus q̄ dicentib⁹ viginti dies indulgentiarum iniuncte eis penitencie. dummodo ſaltē contriti et confeſſi fuerint miſericorditer in domino relaxamus.

De collecta. et famulos tuos ꝛc.

Itē hortamur oēs ꝛ ſigl̄os curatos ꝛ nō curatos nr̄e ciuitatis et dioceſis ſacerdotes q̄ten⁹ om̄ibus dieb⁹

In miſſarū celebratiōibꝰ infraſcripta verba ante cōcluſionē vltime cōplende pronūcient atqꝫ legēt Scꝫ ⁊ famulos tuos dominū apl'icum regem romanorū antiſtitem. et principes nr̄os eorūqꝫ fideles dirige in viā ſalutis eterne. et ab om̄i aduerſitate cuſtodi per dn̄m nr̄m ⁊c̄. Propterea p̄ſcripta verba recitantibꝰ viginti dies indulgentiarū. iniūcte eis penitēcie pontificali largitione relaxamus ⁊ cōcedimus.

De bullis feſti corporis chriſti.

Item volumus ⁊ ordinamꝰ ꝙ quilibet ſacerdos curatus ſingulis annis ad minꝰ vno die dn̄ico ante feſtū corporis xp̄i indulgētias per Urbanū ⁊ Martinū pōtifices maximos ad diē corporis xp̄i ⁊ eius octauā cōceſſas pp̄l'o ſuo exponere ⁊ publicare debeat ⁊ teneat. Ne aūt aliquis tenorē bullarū neſciat tenorē bulle. Martini ſubimp̄mi fecimus. Tenor bulle Urbani in clemētina prima de reliquijs et veneratione ſanctorum inuenitur.

Tenor bulle Martini.

Martinus Ep̄us ſeruus ſeruorū dei ad ꝑpetuā rei memoriā Ineffabilis ſacramēti Quod ſacerdos inet̄nū Chriſtus dn̄s inſtante quā ꝓ peccatoribꝰ ſubire voluit ſue mortis tēpe nobis vt eo digni refecti diuinitatis ipſius ꝑticipes ſimus in memoriale reliqt. glorioſi corporis ⁊ ſanguinis eius miſteriū. ꝑcipuis a fidelium quolibet fore attollendū recēſentes honoribus ac deuotiſſimis laudum ſtudijs amplectādū. miſtici diſpenſatiōis theſauri. fideles eoſdē qd̄ tam

precioſiſſimi veneratõe ſacramẽti. ſinceris affectib⁹.
et dignis obſequijs feruent intendant. excitare ſata-
gam⁹. vt hmõi in eis fructũ mors afferat. Et illis ce
leſti pabulo vegetatis. ipſius inſtitutio ſacramenti
proſit iugit ad ſalutẽ. Sane dudũ felicis recordatio-
nis Urbanus papa q̃rtus. predeceſſor nr̃. ad ortho-
doxe corroborationẽ ⁊ exaltationẽ fidei digne ac ra-
tionabilit ſtatuẽs Ut de tãto ſacramẽto p̃ter illã. q̃
dietim in eccl'ia fieret. annuatim memoria ſolennior
ac ſpecialior haberet. Et ad celebrandũ ei⁹ tã excel-
ſum tamq3 glorioſum feſtũ . q̄ tã poſt octauas pen-
thecoſtes feriã deſignãs. Ipſoſq3 fideles. ad colendũ
illud. donis ſpũalib⁹ aĩare volens. Omib⁹ vere pe
nitẽtib⁹ ⁊ cõfeſſis. qui in matutinali officio feſti eiuſ-
dẽ in eccl'ia qua illud celebraret inteſſent. cẽtũ. Qui
vero miſſe totidẽ Et qui in p̃mis ipſius feſti veſpe-
ris ſimilit centũ. Qui aũt in ſecũdis totidẽ. Illis vo
qui p̃me tercie ſexte none cõpletorij ⁊ horarũ officijs
p q̃libet ipſarũ quadragita. Eis aũt qui p octauas
ipſius feſti Matutinalib⁹. Veſptinis. Miſſe ac hora
rũ p̄dictarũ officijs inteſſent. ſingulis octauarũ ipſa
rũ dieb⁹. etiã centũ dies de iniũctis eis penitẽcijs mi-
ſericordit relaxauit. Nos vo qui hui⁹ curricula mũ
di ſupſticõſis hereſis fomẽtis. guerrarũq3 turbinib⁹
Necnõ peſtis ⁊ aliarũ. q̃ dietim ex diuine maieſtatis
vt formidam⁹ offenſa circũſtrepũt. calamitatũ diſpẽ
dijs fines prochdolor. adducere cernim⁹ paſſim de-
teriores. amplioib⁹ ſpũalis recõpenſatõis impẽdijs
fideles eoſdẽ ad impendẽda p veneratõe ſacramẽti
hmõi. Et illud quo paſcant ⁊ ſaluent ipſorũ corda. p
luſtret. pociora reuerẽcie ⁊ deuotõis exercicia firma

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/19

re ſumope cupiētes. Singl'is ex eis vere penitētibꝰ ⁊
cōfeſſis qui ⁊ quotiēs in ipius ſacramēti ꝓfeſto ieiu
niū vł loco eius aliud piū iuxta ſuoꝝ cōſilia cōfeſſo-
rū. opus fecerit centū Et qui p̄miſſis in eccłijs. qui
bus illa celebrare cōtigerit. officijs intfuerint. Nec-
nō Epiſcopis ⁊ alijs p̄latis ſuperioribꝰ qui dictis of-
ficijs libēter intereſſent Sȝ quo minꝰ eis in ipſis ec-
cleſijs intereſſe poſſunt. ꝓ cōſeruādis ſuarū dignita
tū iuribꝰ. Ac alias tūc legittime impeditis. ꝓ matu-
tinaliū ducētos ꝓ miſſe totidē. ac ꝓ qualibet veſpe
rarū etiā ducētos. Reliquarū vo videlicȝ. p̄me. ter-
cie. ſexte. none. ⁊ cōpletorij feſti octuaginta. Rurſus
aūt in quibuſlibȝ octauarū diebꝰ ꝓ ſingulis matuti
naliū miſſarū et veſperarū ſimilit̄ centū. Necnō reli
quaruȝ horarum officijs huiuſmodi quadraginta.
Illis p̄terea qui proceſſiones in quibus ipſum viui-
ficū ſacramentū dicto feſto iuxta prefatarū eccleſia-
rum ritus deferetur. continuo ſecuti fuerint. ac qui-
buſlibet in feſto ⁊ octauarū diebus huiuſmōi ꝓ pa-
ce et tranquillitate eccleſie miſſas deuote celebranti-
bus. Pro ſingulis ipſarum. necnō alijs in eodē feſto
Euchariſtie ſacramētis deuote ſumētibus. etiā cen-
tum ſingulis annis. profecto vice qualibȝ eis qui dū
corpus dn̄icum cōmunicādis defertur infirmis il-
lud cū incenſo luminarū p̄cedendo vł ſequēdo reue
renter. ſimilit̄ centū. Et qui tūc alias illud deuote ſe-
cuti fuerint etiā quīquagīta dies de om̄ipotētis dei
miſcdia. Ac btōꝝ apłoꝝ eiꝰ Petri ⁊ pauli auctori-
tate cōfiſi de iniūctis penitēcijs miſericordit̄ relaxa-
mus. Qꝫ in feſto ⁊ diebꝰ octauarū hmōi etiā in ter
ris ⁊ locis eccłiaſtico quauis auctoritate ſuppoſitis

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/20

interdicto. pulſatis campanis. ianuis apertis et alta
voce excõmunicatis proſſus excluſis. Sed interdic-
tis vt cicius reconciliari ſtudeant admiſſis. Et illis
qui cauſam vel occaſionem huiuſmõi interdicto de-
derint. Altari tunc nullatenus appropinquãtibus
miſſe et officia premiſſa licite celebrari poſſint aucto
ritate apoſtolica concedim⁹ per preſentes. Alijs que
circa obſeruationem interdictorum a noſtris ſunt in
ſtituta predeceſſoribus in ſuo robore duraturis. Et
inſuper vniuerſos patriarchas. archiepiſcopos. epiſ
copos. et alios eccleſiarũ prelatos. monemus ꝛ hor-
tamur in dño Ac eis ꝑ apłica ſcripta in virtute ſan
cte obediẽtie diſtricte p̃cipiẽdo mãdamus ꝛ in remi
ſionẽ peccaminũ iniũgim⁹. vt ꝑ ſe vł alios eorũ ſub-
ditos per ſingulas ſuarũ ciuitatũ ꝛ dioceſium eccle-
ſias in dominica. feria. et feſto p̃dicto ꝓxima p̃cedẽ
te ſalutaribus ad venerationẽ potiſſimi ſacramenti
huiuſmõi monitis ꝛ exhortatiõib⁹ p̃ñcium lr̃arũ cõ-
tinenciã et effectũ publicare ꝛ inſinuare ꝓcurẽt. Vt
eodẽ ſuffragante miſterio ſubditi ꝛ fideles xp̃i grati
arũ vberiori fulciant̃ augmẽto. ꝛ ab illo qui ſe ymo-
lauit hoſtiam poſt hui⁹ vite curſum ad gloriã perdu
cant̃ eternã. Uerum quia difficile foret huiuſmõi lit
teras ſingulis exhiberi. Volumus et eadẽ auctori-
tate decernim⁹ q̃d ip̃arum trãſumpto manu publica
et Sigillo alicui⁹ Epiſcopi ꝛ ſup̃ioris eccłiaſtice cu-
rie munito. tanq̃ p̃fate origenales exhiberentur lit-
tere plena fides adhibeat̃. Et p̃inde ſtetur. ac ſi dic-
te originales littere forẽt exhibite ꝛ oſtenſe. Datum
Rome apud ſanctos apłos ſeptimo Kalẽdas Junij
pontificatus noſtri Anno duodecimo.

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/21

De intimatiōe feſtiuitatū ſolen nium vltra dies dominicos.

Item quia ad audienciā noſtrā deductū eſt ꝙ diuinorū rectores ⁊ verbi dei ſeminatores plurima feſta vltra dies dn̄icos ꝙ̄ per ius cōmune prouiſum per nos ⁊ p̄deceſſores noſtros ordinatū eſt. in ⁊ per dyoceſim noſtrā ſub p̄cepto et obediencia eccl'ie celebrā da plebiſanis ſuis intimare ⁊ publicare ſoleant. Ex quo ſequit̄ ꝙ chriſtifideles conuenciones faciunt. tabernas ⁊ alia loca inhoneſta accedūt. Ludos. ⁊ Choreas attemptant. Bona eis a deo collata. aut magnis laboribus acquiſita inutiliter diſſipant. Unde tandem homicidia. adulteria. ſtupra. infinitaqꝫ alia peccata et ſcandala oriri et cōmitti palam eſt. Nos hijs occurrere volentes. Que feſta tam de iure ꝙ̄ cōſuetudine dudum obſeruata in dyoceſi noſtra celebrari conſueuerunt. Et in quorū vigilijs aut ex precepto iuris. aut ex conſuetudine ieiunari debeat. hic inſeri iuſſimus et annotari fecimus. Uidelicet Natiuitatis dn̄i cū tribus ſequentibus cum ieiunio in vigilia Circumciſionis. Trium regum. Cōuerſationis ſancti Pauli. Purificatiōis Marie cum ieiunio. Matthie apoſtoli in vigilia cum ieiunio. Annunciationis Marie cū ieiunio. Dierū paſche cum tribus ſequentibus cum ieiunio in vigilia. Philippi et Jacobi. Inuentionis ſancte Crucis. Johannis ante portam latinam patroni tocius dyoceſis principalis. Aſcenſionis domini. Penthecoſtes cum duobus ſequentibus diebus cum ieiunio in vi-

gilia Corporis xpi. Johannis baptiſte cum ieiunio in vigilia. Petri et pauli cum ieiunio. Viſitationis marie cum ieiunio Marie magdalene. Jacobi maioris cum ieiunio. Donati ſecundi patroni dyoceſis. Laurētij cū ieiunio. Aſſūptiōis beate v̄ginis cū ieiunio Bartholomei cū ieiunio. Mathei ap̄li cū ieiunio Michaelis Symōis ⁊ iude cū ieiunio. Oīm ſctōrū cū ieiunio Martini Katherīe cū ieiunio ex ꝯſuetudine. Andree ap̄li cū ieiunio . Barbare cum ieiunio ex cōſuetudīe. Nicolai cū ieiunio ex cōſuetudine Conceptionis marie. Thome apoſtoli cū ieiunio. Vniuerſis et ſingulis p̄ſbiteris curatis ⁊ verbi dei predicatoribꝰ ī virtute obediētie diſtricte p̄cipiēdo mādamus. quatenus tm̄ feſta p̄miſſa ⁊ non alia ſub p̄cepto in dioceſi noſtra ſolēniter celebrāda populo veſtro intimetis et notificetis. Aliorū ſanctorū ⁊ patronorū eccleſiarū feſta cum officijs diuinis in eccleſijs iuxta deuotionē veſtrā diligēter peragendo. Si quis contrariū attemptare p̄ſumpſerit debitam noſtrā non euadet vltionem.

De diuino ordine.

Item volentes occurrere confuſioni quā aliquociēs ex diſcorta et minus diligenti obſeruatione diuini ordinis fieri ꝑcipimus. om̄ibus ⁊ ſingulis archipreſbiteris noſtre dioceſis ſub pena ſuſpēſiōis ab ingreſſu eccleſie p̄cipimꝰ. vt quilibet eorū in Sinodo Luce ordinē diuinū ꝓtunc publicandū recipere debeat in ſcriptis. ip̄m deinde in conuocatiōe proxima preſbiterorū ſue ſedis quā quilibet poſt ſingulos Sino

dos infra ſpaciū quindene pro denūciatione p̄cep-
torum ⁊ mandatorū in ipſa Sinodo publicatorum
facere tenet̄ ipſis ſue ſedis p̄ſbiteris ſub ſalario aut
p̄cio competēti cōmunicare. Si quis aūt eūdem re-
cipere nō curauerit ⁊ in ipſius obſeruatōe errauerit.
illū extunc prout exnūc in dimidia libra cere pro fa-
brica noſtra applicanda p̄ntibus cōdemnamus.

De vaſis pro chriſmate mittēdis.

Itez volumꝰ ꝙ oīes p̄ſbiteri curati mittētes nūci
os ſuos in bona quīta feria pro receptōe chriſmatis
olei ſcti ⁊ olei infirmorū. vaſa ſiue receptacula eorū
in ſuperficie cū litteris cōſuetis ſignari procurent
ne error circa īpoſitiōz taliū cōmittat̄. Si qs aūt cir
ca iſta negligēs inuētꝰ fuerit iuxta ꝯdignū corripiet̄

De altaribus nondū cōfirmatis.

Item quia nōnulli altariū rectores in noſtra dyoce
ſi cōſtituti contra ſacrorū canonū inſtituta ipſorum
altaria dudum a retroactis temporibus tenuerunt
et hodie detinent nōdum confirmata. de quo con-
tingit multipliciter cenſus cū ſuis ſummis capitali-
bus minorari. aliquādo penitus in nichilū redigi.
ſequit̄ tunc ꝙ bona ſpes chriſtifideliū qui ad huiuſ-
modi altaria manus porrexerūt adiutrices defrau-
datur aliorumq̄ȝ qui ad ipſa legata fecerunt. vlti-
ma voluntas contra ſacrorum inſtituta canonū im
mutatur. Huic morbo ſalubre remediū inuenire vo
lentes preſentiū autoritate precipimus et mandamꝰ.

quatenus omnes et ſinguli huiuſmōi altariū recto-
res ipſorum altaria dudū fundata et nōdum confir
mata infra duos menſes a datis preſentiū et eis fac-
ta notificatione. Altaria vero in futurū fundāda et
dotanda infra ſpacium ſex mēſium a die fundatio-
nis incipiēdo confirmari procurent. Alioquin ipſis
terminis lapſis in huiuſmōi altaribus celebracionē
interdicimus diuinorū. arcius cōtra rectores negli
gentes proceſſuri.

De cimiterijs ꝛ fructibus in eiſdē creſcentibus.

Quia cimiteria eccleſiarū vbi fidelium corpora ex
quibus multi ſine dubio celeſtes poſſident et inhabi
tant manſiones in licito honore nō ſeruari percepi-
mus. Igitur vniuerſis ꝛ ſingulis noſtre dioceſis cu
ratis preſbiteris p̄cipim⁹. quaten⁹ plebiſanos ſuos
ac cuſtodes eccleſiarū ſuarū publice in ambone req-
rant et amoneant ſubqꝫ pena obedientie precipiant.
ne deinceps equos. porcos. aut pecora quecūqꝫ. ex-
ceptis volatilib⁹ in cimiterijs paſcant. neqꝫ hoc fa-
miliā ſuam facere ꝑmittant quouiſmō. Alioquī cō-
trariū faciētes ſe nouerint grauit̄ puniēdos.

Item ſicut predeceſſores noſtri cōſtituerunt vt gra-
mina et arbores cum fructibus eorum in cimiterijs
creſcentes nulli niſi plebano in vſum cedere debe-
ant. Ita nos preſentib⁹. id idē ſic fieri demandam⁹
et ſtatuimus.

De reemptiōibꝰ cenſuū bñficialiū

ITem volumꝰ ꝙ nemo beneficiatꝰ ꝑ dioceſim nr̄am habēs ad ſuū beneficiū cenſus reemptionis. poſtꝙ̄ illi reemunt̄ ꝛ capitalis ſumma cū ipſis cenſibus preſentat̄. audeat illā ſine cōſilio p̄lati ſui vicinioris aut remocioris. nec ſine conſenſu collatorū ſi in vicino haberi poterint. accipere vel exponere. vt mīoratio cenſuū quātū poſſibile ſit euitari poterit Contrariū ſi quis facere attētauerit digna aīaduerſione aduerſus eundem inſurgemus.

De caſibus epiſcopalibus.

ITem vniuerſis p̄ſbiteris et cōfeſſoribꝰ inhibemꝰ ne de cetero quātamcūqꝫ ſpecialiter vel generaliter habeant autoritatē in epiſcopalibꝰ caſibus abſoluendi audeāt abſoluere. homicidas incendiarios vel effractores eccleſiarū et qui in eorū eccl'ijs vel cimiterijs rapinas cōmiſerint vel qui inibi aliquē ꝑcuſſerint. vulnerauerint. captiuauerint. vel violenciā iniurioſā. fecerit parētūqꝫ ꝛ clericorū ꝑcuſſores. monetarū ſeu l̄rarū falſificatores fuerit Sꝫ tales ad nos ꝓ obtinenda venia ꝛ abſolutōe remittāt. nihilominꝰ talibꝰ ingreſſuꝫ eccl'ie quouſqꝫ a nobis veniā aut abſolutiōis beneficiū obtinuerint interdicimꝰ. abſolutionibus peregrinis et queſtorū nō obſtantibus.

De proclamationibꝰ circa matrimonia cōtrahenda faciendis.

Item licet iure cautū ſit ꝙ dū aliq̄ matrimonia cōtrahere voluerīt ꝓclamatōes ſiue edicta in eccleſijs p p̄ſbiteros publice ꝓponi debeāt cōpetēti termīo p̄finito vt infra illū q̄ voluerit legittimū impedimētū opponat. Et ipi nichilominꝰ p̄ſbiteri inueſtigēt vtrū aliquod impedimētū obſiſtat. et ſi apparuerit cōiectura ꝓbabilis alicuiꝰ impedimēti circa copulā cōtrahentiū. cōtractꝰ interdicat̄ exp̄ſſe donec q̄d fieri debeat manifeſtis cōſtiterit documētis. Et ſi quis clamdeſtina vel interdicta cōiugia inire p̄ſumpſerit in gradu ꝓhibito etiā ignorant̄ ſoboles de tali cōiūctiōe ſuſcepta illegittima cenſeat̄. de parentū ignorācia nullū habitura ſubſidiū. cū illi taliter cōtrahentes nō expertes ſciētie vl' ſaltem affectatores ignorācie videant̄ Sacerdos qui huiuſmōi cōiunctiōes ꝓhibere cōtempſerit. aut qui p̄ſumpſerit eis intereſſe iuxta canonicas ſanctiōes puniat̄. Quia tū illa iura in noſtra dioceſi hactenus negligenter obſeruata exiſtunt. ex quo animarū pericula proueniūt. et proles que ex canonibus illegittima iudicat̄. ſi ipſa iura ſeruarent̄ legittima vtiqꝫ cenſeret̄ Nos huiuſmodi periculis occurrere volētes preſenti ſtatuto ſancimus vt nullus ſacerdotū aliquos matrimonialiter copulare preſumat niſi prius tribus diebus dominicis aut feſtiuis. competētia tamē interualla habentibꝰ edicta in eccleſijs in quibus morant̄ contrahētes ſcdm formā ſupraſcriptam proponant̄ Et quicumqꝫ ſacerdotum preſens ſtatutū ymo ius eccleſie non obſeruauerit preter penā canonicam eis de iure infligendam per octo dies continuos ingreſſum eccleſie ſibi nouerit interdictum. Nec etiaꝫ pretextu

ignorancie layci ab huiuſmōi trāſgreſſione ſtatuti
vel iuris ſe valeāt excuſare. Volum⁹ vt ſingulis die
bus dominicis inter feſtū Epiphanie dn̄i et domini-
cā circumdederūt ānis ſingulis. cuꝫ eo tempore pl⁹
alijs tempibus fieri cōſueuerūt huiuſmōi cōtractus
p̄n̄s noſtrū ſtatutū per quemlibet ſacerdotē parro-
chialē in ſua eccleſia publicet̄. et in materna lingua
laicis exponet̄ In locisqꝫ vbi plures habētur p̄ſbite
ri ſolū ꝑ illos qui ꝓclamatiōes fecerint aut de eorū
iuſſiōe volumus de cetero cōiūgendos copulari.

Ne cauſe matrimoniales ꝑ alios q̄ iudices competētes audiant̄.

Quoniā vbi maius periculū ibi auidior diligentia
eſt adhibenda. Et quia in cauſis matrimonialibus
ſummū periculū vertit̄ animarū. Ea de re diſtricte
p̄cipiendo mādamus ne quis preſbiter curatus ſiue
non vllam cauſam matrimonialē aut ſpōſaliorum
audire decernere aut diffinire preſumat vel quoſcū-
qꝫ amicabiles tractatus inter tales perſonas habeat
ſiue ipſis partib⁹ per quas huiuſcemodi cōtractus
(vti prefert̄) init⁹ eſt. facultatē vel autoritatē ad alia
vota matrimonij conuolandū concedat. Quinimo
eaſdem partes ad iudicem ipſorū ordinarium ſeu
ſubdelegatū remittat. Cum cauſe huiuſmōi per iu-
dices diſcretos qui poteſtatē iudicādi habeāt et ſta-
tuta canonum non ignorant dumtaxat ſint tractan-
de. Quare caueat ſe quiuis diligenter ne falcem ſu-
am in meſſem mittat alienam, et ne contra hoc no-

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/28

ſtrum ſtatutum quicq̄ attemptare preſumat. Alioquin vltra penam canonicam ſibi infligendam grauiſſime punietur.

De clericis vagis ꝛ peregrinis.

Item p̄cipimus et mandamus om̄ibus prelatis et clericis noſtre dyoceſis cuiuſcūq̄ ſtatus aut conditionis fuerint Ne clericos ignotos et aliarū dyoceſium in ſuis beneficijs ad officiandū recipiant ſine noſtris litteris receptorijs aut licentia noſtra ſpeciali Cū tales ignoti et aliarū dyoceſium clerici vt in plurimū ſunt infames. irregulares ſiue excōmunicati. et quod horrēduz eſt dicere. homicide. Si quis etiā talem vel tales haberet apud ſe eū vel eos mox a ſe dimittat. Alias vos om̄es et quemlibet vr̄m extunc prout exnunc eccleſie ſuſpendimus ab ingreſſu ad alias penas grauiores ſi neceſſariuz fuerit proceſſuri.

De religioſis ſe terminarios aſſerentes.

Itez intelleximus qualiter multi religioſi ordinis mendicanciū ſe terminarios aſſerentes. cum tamen non ſint in noſtra dyoceſi. faciunt peticiones tam in ciuitatibus q̄ villis. parrochialibus ſacerdotibus in nō modicū damnū et grauamē. p̄terea volum⁹ ac omib⁹ diuinorū rectorib⁹ noſtre dyoceſis iniūgim⁹ et p̄cipim⁹ ne de cetero quempiā taliū admittāt niſi

noſtras vel officialis noſtri lr̃as exhibuerit ſigillis debitis roboratas et munitas

De mandatis peregrinis et iudicum incognitorum.

Fraudibus impetrantiũ reſcripta apoſtolica ꝑ que ſubditi extra ciuitatẽ et dioceſim fatigant̃. ſuſpenſi excõmunicati et interdicti nunciant̃ erroribus obuiare volẽtes. Statuim⁹ ⁊ ordinamus ꝙ nullus ad cuiuſcũq; iudicis ignoti requiſitionẽ ſe delegatum vel ſubdelegatũ aut executorẽ ſedis apoſtolice nominãtẽ et aſſerentez. Aliquã citacionẽ ſeu publicationẽ proceſſuũ quorumcũq; audeat facere niſi prius de iuriſdictione ipſius ſibi per oſtenſionẽ bulle apoſtolice vel trãſſumpte autoritate ordinarij ꝑ manũ publici notarij. facta fuerit plena fides. Alioquin contrarium facientes grauiſſime puniemus.

De queſtoribus et denũciatorib⁹ indulgentiarũ indiſcretarũ.

Percepimus etiã ꝙ nõnulli in et per dioceſim nr̃am ſine licentia nr̃a predicant abſoluũt et indulgentias publicant indiſcretas. vt ſimplices decipiãt et aurũ ſubtili ymo fallaci ĩgenio extorqueãt ab eiſdẽ quod cũ in animarũ cedit periculũ ⁊ ſcandalũ plurimorũ Nos huic peſtifero morbo obuiare volẽtes precipimus ne aliquis de cetero queſtores vagos aut elimoſinarũ petitores. nec ymaginũ portatores ad p̃dican

dū ſeu publicandū indulgentias ſeu petendū elemo-
ſinas etiā oſtiati. niſi in pane ⁊ potu tm̄ in ſua parro
chia admittere p̄ſumat quātū ī eo ē niſi licētiā nr̄am
ad hoc habuerit ſpecialē. religioſis dūtaxat nr̄e dio
ceſis mēdicātibꝰ nob̄ p̄ntatis ⁊ canonice admiſſis ex
ceptis qbuſ ꝑ p̄miſſa nl̄lū voluꝰ p̄iudiciū generari

De hĳs qui ſe notarios publi cos aſſerunt.

Item ꝓhibemus ne ꝑſone notarios publicos ſe aſſe
rentes in dioceſi nr̄a officiū tabellionatus exercere
neqꝫ acta ſeu inſtrumēta in iudicĳs aut extra cōſcri
bere p̄ſumāt ſub pena excōmūicatōis maioris. Quā
quēlibet trāſgredientē hāc nr̄aȝ inhibitionē incurre
re voluꝰ ipo facto. niſi ante om̄ia ſe nob̄ aut officia
li nr̄o exhibeāt. ⁊ de ydoneitate. legalitate ⁊ alĳs cir-
cūſtātĳs ad p̄miſſa cōcurrētibꝰ fuerīt examīati et ap
probati. et de hoc ꝑ litteras nr̄as vel offcialis nr̄i fi-
dem fecerint plenariā. Decernimꝰ etiā vt acta vel in
ſtrumenta ꝑ dictas perſonas ſeu eorū alterā contra
hanc noſtrā ordinacionē cōſcripta aut cōſcribenda
in antea robore careāt et firmitate. nec fidē faciant
pro hĳs pro quibus ſunt confecta.

De executione debita mandatis et proceſſibus facienda.

Non ſine magna mentis amaritudine ꝑcepimꝰ Q̄
noſtre dioceſis maior numerus plebanorū et pre-

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/31

ſbiterorū obedientie nobis ꝓmiſſe immemores. dū proceſſus ſeu mandata noſtra ſiue etiā officialis noſtri aut aliorum noſtrorū prelatorū noſtre dioceſis contra aliquē per eos denūcianda in manus eorum ꝑſentant̄. Certi ex eis om̄i poſtpoſita reuerētia male dicendo iam litteris. iam nūcijs aut ſe nō fore deputatos executores denūciandorū audaciter aſſerētes. difficulter eadē ſeu eoſdem ſuſcipiunt. Alij et ſi ſuſcipiūt tenorem tamē eorūdem perſpiciunt minime ſed ſine om̄i differētia ſingula mādata om̄i ſolennitate omiſſa denūciant. Nō aduertendo ꝙ ſacratiſſima canonū inſtitutio atq; longeua et inueterata cōſuetudo iuxta maiorē et minorē eccleſiaſticā cenſuram. aliā et aliam ſolennitatem in laicorū terrorem ſeruādam fore inſtituit atq; ordinauit. Sunt et nonnulli alij qui licet ſolitam et cōſuetā ſolennitatē in denunciando ſeruare ſolent . mandata tamē huiuſmōi vix vna aut bina ſeu ad maximū trina vice in cōſpectu ſuorū parrochianorū denūciant. Cū tamē talia ſingulis dominicis diebus iuxta cōmunem mandatorum formā et tenorem denūciare ſint obligati. Hij om̄es minime cōſiderant ꝙ noſtro euo om̄es libertates. priuilegia. bona ſpiritualia. ⁊ eccleſiaſtica beneficia per cenſurā eccleſiaſticā manutenere tueri atq; ineſſe conſeruare poſſumus . ea igitur omiſſa vt predicta pereant et anichilent̄ neceſſe eſt. Ideo diſtricte precipiendo mandamus vniuerſis et ſingulis diuinorū rectoribus. Ceteriſq; preſbiteris noſtre dyoceſis vt in executionibꝰ mandatorum predictorum ſupra enarrata in derogationē eccleſiaſtice libertatis. noſtreq; iuriſdictionis de cetero minime

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/32

attemptent quouiſmō ſed ipſa ſolita et conſueta ſolē
nitate ſeruata tociens quotiens fuerit oportunū et
neceſſe. omni excuſatione ſiniſtra poſthabita publi-
ce ac diligenter denūcient atq₃ executionē debitam
in ſcriptis manu ꝓpria. cū annotatiōe ꝓprij nominis
et cognominis ac officij an plebanus ꝑdicator alta-
riſta vel capellanus ſit huiuſmōi proceſſibus faciāt
numerū annorū a natiuitate domini et diē ſue execu
tionis etiā adiungendo. Alioquin quemlibet cōtra
facientem veluti negligentem ⁊ rebellem grauiſſi-
me puniemus.

De mulierib⁹ abortiuos pariētes

Quoniā ex longeua et hucuſq₃ tenta conſuetudine.
qua indifferenter oēs noſtre dioceſis mulieres ab-
orcientes ſolēnem ſubire penitēciaz ſolite ſunt. Plu
res vtriuſq₃ ſexus homies plurima acceperunt ſcan-
dala ꝓut in hijs quoq₃ indies magis ac magis acci-
piūt. Nos ſcādalis hmōi acceptis de venerabilis ca
pituli noſtre eccleſie Miſzneñ maturo cōſilio et vna
nimi aſſenſu. ſtatuimus volumus et ordinamus vt
de cetero nullus ſacerdotum parrochialium noſtre
dyoceſis aliquam ſue parrochie mulierem aborti-
uum parientem pro ſolenni ſuſcipienda penitentia.
niſi certificatus q̄ cauſam vel occaſionem taliſmodi
partui dederit. ad nos vl' generalem noſtrū in ſpiri-
tualibus vicarium remittere attemptet. ſed pocius
vbi de cauſa vel occaſione huiuſmōi non conſtiterit
eādem vt ſe archipſbitero ſedis eius in qua aborti-
uū illud editum eſt ad examinandum et experiendū

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/33

de culpa infra ſpaciū triū menſium infelicis ſui partus continue computandso ſub pena ſuſpenſionis ab ingreſſu eccleſie repreſentet. moneat et inducat. Cui quidē archipreſbitero in virtute ſancte obediencie p̄cipimus et mandamꝰ quatenus om̄i acceptione perſonarū ſecluſa. mulierē ſic ad eum venientē de circūſtancijs ſingulis ad rem faciētibus diligenter examinet et inquiret. an ip̄a videlicet vel eius maritus vel alter qualiſcumqꝫ ea faciēte vel conſentiēte abortiuo ſuo cauſam dederit vel occaſionē. Et ſi illam aut quemcūqꝫ alium in hoc culpabilē reperiet talē ad nos vel vicarium noſtrū in ſpiritualibꝰ pro condigna ſumenda penitēcia. alioquin ſine om̄i emēda ad paſtorē aut plebanum eius qui ſibi nec intereſſenciā diuinorū neqꝫ eccleſiaſtica pretextu partus illius ſubtrahat ſacramēta remittat. Ut eo medio innocētes mulieres vltra perpeſſaꝫ earū afflictionē minime affligant̄. et nocentes qualeſcūqꝫ debitam nō effugiant diſciplinam.

De ſepultura eccleſiaſtica et eiuſdem libera electione.

Item vt cuiuſlibet diſſenſionis materia que ſuper electione ſepulture eccleſiaſtice inter noſtrū clerū et religioſos exemptos ꝛ non exemptos poſſit oriri ſublatis fraudibus ſingulis de medio tollatur. Nos de conſenſu et conſilio capituli noſtre eccleſie Miſznēn p̄hibēdo ſtatuimꝰ vt nl̄lus hoīm nr̄e dioceſis cuiuſcūqꝫ ſtatꝰ vl̄ ꝯditōis fuerit audeat ſb̄ quacūqꝫ forma

verborū. conſilio vel ſigno inducere aliquē vel aliquā ad eligendū ſepulturā extra eccleſiam ſuā parrochialē. Sed cuilibet ſit liberū prout deus ſibi inſpirauerit eligere ſepulturā de ſe vl̃ p ſe. etiā in loco minus religioſo ſcd̃m canonū ſanctiōes. Faciētes vero contra ꝓhibitionē noſtrā prefatā excōmunicatiōis ſententiā. quā extunc prout exnunc et ecōtra. in tales ferimus p̄ſenti nr̄o ſtatuto. incurrere volumꝰ ip̄o facto. qua trāſgreſſores tam diu conſtringi volumus quouſqꝫ abſolutiōis beneficiū meruerint obtinere. Simili pena eos vel eas cōſtringi volumꝰ. qui vl̃ q̄ pro ſepultura aut alias donare vel legare volentē a donando vel legando ſiue donato aut legato. ſine iuſta cauſa retraxerint vel reuocauerīt. quoq̄modo. ſꝫ teſtatorē vltima volūtate ſiue libertate quā ei leges et canones conceſſerunt vti ⁊ frui p̄mittant.

De ſtatu monialiū monaſteriorū qꝫ cuſtodia et clauſura.

Et quia vbi p̄iculū maius intendit̄ ibi proculdubio pleniꝰ eſt cōſulendū. Cū autē cōperimus q̄ circa receptionē virginū in ſorores ad clauſtra ſeu cenobia ſanctimonialiū pericula plura p̄ueniūt animarū. vt frequēcius ſimoniace recipiunt̄. Ueluti euident̄ in eo patet. q̄ cū pacto et cōuentiōe ſup determinato p̄cio ī certo termino ſoluendo. et nō alias neqꝫ aliter admittunt̄. vnde nō ſolū recipientes ſed et pſone recepte. abhomīabile pcr̄m ſimonie damnabilit̄ incurrunt. ymo vltra hoc penā canonicā. que eſt. Qꝫ tam

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/35

ꝑſone ſic recipiẽtes ꝙ recepte ſine ſpe reſtitutionis de ſuis debent monaſterijs expelli. et in locũ arcio-ris regule ad perpetuã agendã penitẽciam detrudi ſcḋm canonũ ſanctiões Et ꝙ vt frequẽci⁹ ad dicta clau-ſtra vltra ꝙ vires bonorũ et fructuũ eorundem ſe extendunt ſorores plurime recipiunt. ex quo contin-git ꝙ receptio taliũ ſororũ eſt ipſo iure nulla. ꝓpte-rea volẽtes huic periculo nõ modico obuiare quã-tum poſſum⁹. Omnibus et ſingulis ꝑpoſitis abbatiſ-ſis et prioriſſis ſanctimonialiũ noſtre dioceſis et no-bis ſubiectis ꝑcipim⁹ ſub pena excõmunicatõis quã eos et eas incurrere volum⁹ ipſo facto. octo tamen dierũ ſpacio pro monicione canonica ꝑmiſſo. ſi noſtro nõ paruerint mandato. vt de cetero nullam aliqua-liter in ſororem aut etiã puellas ſeculares ad mona-ſteria ſua recipiant ſine noſtra licentia ſpeciali peti-ta et obtenta. alias ſecus facientes excõmunicatos publice nũciari faciemus. ad grauiores penas ſi op⁹ fuerit procedentes.

ITem licet per ius cõmune ſit prouiſum et maxime bonifaciana conſtitutione caueat. omnes et ſingu-las ſanctimoniales atq; deodicatas virgines ſub ꝑ-petuis clauſuris debere in ſuis monaſterijs perma-nere. ipſiſq; nulla tribuat facultas exeundi niſi die-bus et caſib⁹ infraſcriptis. Videlicet ſi aliqua eſſet infirma. et cũ alijs ſine graui periculo nõ poſſet con-uerſari. Et ſi monaſteria haberẽt aliqua bona ĩ feu-dum a principibus et dominis tẽporalib⁹. tunc ab-batiſſa aſſumptis ſibi duabus antiquis et non ſuſ-pectis ſororibus exire poterit ad ſuſcipiendũ huiuſ-

modi feudum. eo ſuſcepto ad ſuū monaſterium ſi-
ne mora reuerſura. Et quāq volebamus executi-
oni huiuſmodi iurium cōmunium noſtro conami-
ne. ſicuti ex officij noſtri debito tenemur intendere
prohibuimus oēs et ſingulas ſanctimoniales. quo
rumcūqꝫ monaſteriorū nobis ſubiectorū per certa
noſtra ſtatuta superedita ſub certis penis/in eis cō-
tentis. et que pro maioribꝰ culpis ſcdm regulam
ſancti Benedicti infligi cōſueuerunt. ne ſua mona-
ſteria exirent ſine noſtra ſpeciali licētia. Attamē hu
iuſmōi noſtra ſtatuta et penas in eis contentas par-
uipendentes ſua monaſteria exire nō formidant pro
pter quod ad penas arciores contra ipſas arcemur
Unde preſenti noſtro ſtatuto prohibemus ſub pe-
na excōmunicatiōis oēs et ſingulas ſanctimonia-
les noſtre dyoceſis quorūcumqꝫ monaſteriorū no-
bis ſubiectorū. ne de cetero ſua monaſteria vel clau-
ſuram ſuorū monaſteriorū exire preſumant ſine no-
ſtra licencia ſpeciali. Et ſi alique iam exiuerint illas
peremptorie monemꝰ. vt infra ſex dies cōtinuos poſt
preſentiū publicationē ad ſua monaſteria rediant
nec clauſurā egrediātur niſi licentia a nobis petita
et obtenta. Alioquin contrariū faciētes excōmuni-
catiōis ſentēcijs decernimꝰ ſubiacere. pcipiēdo ipſas
et ipſam ab oībus chriſtifidelibꝰ arciꝰ euitari. Pre-
poſitis monaſteriorū eorūdem iniūgimus et in vtu
te ſancte obediētie diſtricte pcipiēdo mādamus vt
ipis tanq male mētis tunc prebēdas ſuas ſbtrahāt
et eiſdem nō plus q panem et aquam miniſtrare pre
ſumant. donec abſolutionis beneficium meruerint
a nobis obtinere.

ITem quia illas ipas penas timemꝰ adhuc ab exitu
eas nō poſſe coercere. Igit̄ oībus ⁊ ſingulis eccle-
ſiarū rectoribꝰ vel eorū loca tenētibꝰ in perq̃ nr̄am
ciuitatē et dioceſiʒ Miſʒneñ vbilibet cōſtitutis ſub
banno obediētie p̄cipimꝰ et mādamus quatenꝰ tri-
bus diebus dominicis poſt Sinodū eſtiualē ſingu-
lis annis in ſuis eccl'ijs publice ſub excōmunicatio-
nis pena ꝓhibeant oībus ⁊ ſingulis parrochianis
ſuis vtriuſq; ſexus. Quibꝰ ⁊ nos ſub eadē pena inhi
bemus. ne ſanctimoniales p̄dictas ſine nr̄a licentia
monaſteria ſua exeuntes ad ſua hoſpicia recipere et
tenere. aut eis alimēta prebere aut aliqua obſequia
exhibere p̄ſumāt. Et ſi qui aliquas receperint et in
domibꝰ ſuis ſeu hoſpicijs tenuerit. illos pēptorie mo
neatis. q̄s ⁊ nos ꝑ p̄ſentes pemptorie monemꝰ. vt in
fra ſex dies cōtinuos vr̄e monicōis illas dimittāt.
Alioquin cōtrariū faciētes in ipos p̄nti ſtatuto ex-
cōmunicatōis ſentēciā promulgamꝰ. Et cū vobis ec
lleſiarū rectoribꝰ de illo cōſtiterit ipſos oēs ⁊ quē-
cibet eorū excōmunicatos publice nūcietis. faciētes
ipos ⁊ ipm ab oībus chriſtifidelibꝰ arcius euitari
donec abſolutōis beneficiū a nob meruerīt obtinere

ITem p̄cipimus et mandamꝰ q̄ Prepoſiti et abbatiſ-
ſe monaſteriorū monialiū clauſurā monaſteriorum
ſuorū ſub diligēti habeāt cura. nec quēq̄ virorū cu-
iuſcūq; ſtatꝰ. cōditionis. ordinis ſiue ꝓfeſſionis ex-
iſtat. die noctuq; monaſteria intrare nec monialibꝰ
in manifeſto ſiue occulto cōfabulare ꝑmittāt. niſi ex
legittima neceſſitate hoc fieri oporteat. quod tamē
in audiēcia et p̄ſentia triū monialiū ⁊ de licencia ab-

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/38

batiſſe fieri debet. Alioquin ſcādala ſi qua in perſonas monaſteriorū euenerit de hijs rationē eorūdem de manibus ꝑpoſiti et abbatiſſe requiremus.

De rectoribus ſcholarium et ſuis conſortijs

Itē quātū in nobis eſt volētes modis quib⁹ poſſumus errores et negligētias in noſtra dyoceſi tollere. deliberatiōe prouida duximus inhibēdū rectoribus ſcholariū in ſtudijs particularib⁹. ſuccētoribus locatis et collaboratorib⁹ eorūdē ſub pena ſuſpēſionis ab ingreſſu eccleſie. Ne de cetero in ipſorū ſcholis ſeu locis alijs quibuſuis preterquam in ſtudijs priuilegiatis libros ſacre pagine atꝫ iuriſtarū legāt aut declarēt publice vel occulte. ymo in ſtudio arciū liberaliū ſtent cōtenti. Qm̄ plerumqꝫ vt experiēcia didicim⁹ ex taliū in particularib⁹ ſtudijs lectiōibus et declaratiōibus pericula nō pauca inſurgūt aīarū ſecteqꝫ ꝗplurime et errores inde oriunt̄. et quod potius. hereſes exinde poſſēt pullulare Expoſitionē tn̄ Euangeliorū Epiſtolarū Hymnorū et ſequētiaruꝫ in materna lingua fieri permittimus.

De numero patrinorū pro baptiſmatis ſuſceptione.

Item cū in ſacramētorū ꝑceptiōe oīa que eadem mackare poſſint ſalubrit̄ ſint reſecāda ꝓuidēdū duximus. vt ī ſacramēto baptiſmatis quod aliorū ianua

eſt ſacramētorū patrinorū pluralitas que arrogā-
cie ſeu cupiditatis gr̄a plerumqꝫ fieri cōſueuit. abdi-
cetur. ꝑcipimus vt baptiſandꝰ vno aut iuxta patrie
cōſuetudinem duobꝰ vl' tribus patrinis in antea ſtet
cōtentus. Maxime cū ex nimietate patrinorū matri
monialis copula ſepe impediat᷑. et nōnunq̄ hij qui ꝑ
errorē cōtrahūt. cognatiōis ſpiritualis reperto im-
pedimēto nō ſine graui ꝑturbatiōis diſpēdio atqꝫ ve
recūdia cogunt᷑ mlt'otiēs ſeparari. Principibꝰ tamē.
ꝑſonis illuſtribꝰ ac nobilibꝰ. militibꝰ. et militaribꝰ
exceptis. qui ꝓpter ſui ſtatus ⁊ ſanguīs altitudinē cir
ca mr̄imonia ſolicitā curā gerūt. Ut iuxta patrie cō
ſuetudinē patrinorū nūero vti poſſunt ꝑmittimus.

De parrochijs ⁊ aliēis parrochiāis

Item vniuerſos et ſingulos ꝑſbiteros curatos hor
tamur quatenꝰ alienos parrochianos ad diuina of-
ficia in eccl'ijs veſtris nō facile admittatis. ſed vnus
quiſqꝫ publice parrochianis ſuis demādet quatenꝰ
ceſſante legittimo īpedimēto ſuas parrochias ⁊ nō
alienas eccl'ias diebꝰ domīcis et feſtis deuote frequē
tent iuraqꝫ parrochialia ſoluere non negligāt Alio
quin tam plebanos q̄ parrochianos cōtrariū faciē
tes grauiſſime puniemus.

De decimis ⁊ oblationibus.

Quia experiētia didicimꝰ q̄ plures laici decimas deo
⁊ ꝑſonis eccl'iaſticis diuino etiā iure debitas antiqui
hoſtis dyaboli odio forte ducti nō ſoluūt. Uel ſi ſol
uūt nō tn̄ de frumētis que ⁊ qualia dn̄s eis dedit. ſed

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/40

ſepoſitis meliorib⁹. paleas ⁊ zizaniã et frumẽta oĩm datori ymolãt exiliora. mẽſurã etiã aliquãdo fraudãtes. vnde eiſdẽ inuitis datorib⁹ plura mala diuinitus irrogari. palã eſt Nã ſzm auguſtinũ hec ẽ dei iuſtiſſima cõſuetudo vt qui decimã nõ dant vt tenẽtur. ad decimã ipi reuocent̃. dabunt impio militi qđ nolebãt dare ſacerdoti. et quod nolebant ptiri cum xp̃o poſtea hoc tollit̃ a fiſco Qui aũt dederit vt tenetur nõ ſolũ abundãciam fructuũ. ſed etiã ſanitatem corporis cõſequũtur. terrena et celeſtia p̃mia merentur. Ideoqꝫ mãdamus ſingulis curatis p̃ſbiteris et eorũ p̃dicatorib⁹ dum dat̃ oportunitas. parrochianos veſtros oẽs adhortari velitis. vt deo dent que dei ſunt. et ceſari que ceſaris. neminẽ fraudãtes nec decipiẽtes Terrena ⁊ eterna p̃mia ab oĩm retributore bonorum pro hoc accepturi.

ITem ſtatuim⁹ ⁊ ordinam⁹ ꝙ oĩa que offerunt̃ in eccleſijs ſiue capellis. aut extra eccl'ias in feſtis patronorũ ⁊ dedicationũ tã i tabulis ꝙ̃ ad ymagies int̃ plebanũ ⁊ ipos vitricos noĩe fabrice ꝓ medietate veniunt diuidenda. Quod aũt ceteris dieb⁹ quibuſcũqꝫ ad tabulas offert̃ pro fabrica colligatur.

ITem oblatões quecũqꝫ. que fiũt in eccl'ijs ſiue capellis p manus fideliũ ſup altaria. nulli alteri niſi plebano cedere debẽt in quibuſcũqꝫ rebus offerantur.

ITez ꝙ cuſtodes eccl'iarũ ſiue alitis. quicũqꝫ cerã aut cãdelas p manus fideliũ ad altare oblatas cõtra voluntatẽ plebani diſtrahat. tanq̃ abuſum reprobam⁹.

Item oblatiões facte in eccleſijs vel capellis ad crucem in die paraſceues. Sabbato ſancto et nocte dominice reſurrectõis ſiue in pecunijs. cera. cãdelis aut rebus alijs cõſiſtãt. cũ oblatiões ſunt eccleſie eaſdeꝫ duntaxat plebano debere mãdamus Niſi in cõtrariũ cõſtiterit de pꝛiuilegio aut iure ſpeciali.

De ꝓuiſoꝛibus qui vitrici ſeu altermãni eccleſiarũ dicuntur.

Inſup iuribꝰ eccl'ie noſtre et ſtatutis alijs Sinodalibus inherẽdo decernimꝰ et declaramꝰ ꝙ prouiſores eccleſie vel fabrice qui vulgato ꝓuerbio vitrici ſiue altermãni nũcupant̃. nõ niſi de cõſenſu plebanorũ aſſumant̃. Singuliſqꝫ ãnis in pñcia plebani. vel vices ſuas gerẽtiũ. cõſulũ ciuitatum. aut ſcabinoꝛuꝫ in villis tociẽs quociẽs plebano expedire videbitur et ſemel ſaltẽ ad minus in ãno ad ipſius plebani req̃ſitionẽ de omnibus et ſingulis nomĩe eccleſie ꝑceptis et expoſitis diligẽtem et ſollicitã facere debeãt et teneant̃ rationẽ. Cõtrariũ faciẽtes. plebani ipſi nobis aut vicario noſtro in ſpiritualibꝰ abſqꝫ mora denũciare curẽt. cenſura eccl'iaſtica cõtra illos procedere non omittemus.

De teſtamẽtis et hijs qui liberã facultatẽ teſtandi inhibent.

Accepimus nõ ſine cordis amaritudĩe quomõ certi nobiles. cõſules et rectoꝛes ciuitatũ ac opidoꝛũ. nec-

nō ſingulares quedam pſone temporale dominium
in locis quibuſdā noſtre dyoceſis obtinētes Impro
uidis ſuis ordinatiōibus iuſſionibus et preceptis li-
beram teſtandi facultatē nedum a ſacris canonibus
Verū etiā imperialibus cōſtitutionibus cuilibet fi-
delium ad pias pſertim cauſas datam et cōceſſam re
frenare ⁊ impedire moliētes Statuere ⁊ inhibere ni
tunt prout de facto ſtatuerūt et inhibuerūt Et quidā
ne ſubditi ſui vel alias eorū regimini crediti pro re-
medio ac ſalute animarū ſuarū eccleſijs monaſterijs
ſeu alijs pijs locis aut etiā pſonis eccl'iaſticis quicq̄
legare vel relinquere. Ceteri vero et ſi quicq̄ idē eo-
rū ſubditi et crediti teſtari voluerint . Id tamē niſi
ſub certa quātitate vel ſaltē abſq; ſcabinorū vel alio
rū officialiū ſuorū ſcitu voluntate aut pn̄cia facere
non pſumant in eccleſiaſtice libertatis non modicū
preiudiciū periculūq; et pditionē animarū plurima
rū. Huiuſmōi igit̄ temerarijs machinaciōibus obi-
cem ponere et ſaluti animarū quantū cū deo poſſu-
mus cōſulere volētes. de venerabilis capituli noſtre
eccl'ie Miſzneñ. certa ſciētia. maturo cōſilio. ⁊ vnani
mi aſſenſu. iuſtiſſimas illas atq; ſanctas veterū patrū
diuorumq; imperatorū cōſtitutiones innouātes. vo-
lumus. decernimus. ſtatuimꝰ et ordinamꝰ Vt de cete
ro ppetuis futuris tēporibus quilibet vtriuſq; ſex-
us fidelis noſtre dyoceſis ſane mētis ⁊ cōpos ratiōis
aſſiſtētibus ſibi duobꝰ legittimis teſtibus ſuo arbi-
trio eligendis quibuſcūq; eccleſijs monaſterijs ſeu
alijs pijs locis perſoniſue eccleſiaſticis de bonis et
rebus ſuis ſibi a deo collatis abſq; domini ſui tem-
poralis ſiue alterius cuiuſcūq; reqſitiōe ſeu licēcia aut

aliquoꝛū ſcabinoꝛꝰ vl̄ officialiū ſcitu volūtate ſiue
pñcia Libere et licite ꝓut ſibi videbit̄ relinquere te
ſtari ⁊ legare poſſit ⁊ valeat. dictis iniquis iniuſtis
et illicitis oꝛdinatōibus ⁊ inhibitiōibus nō obſtāti-
bus quibuſcūqꝫ. que ſingula ⁊ oīa caſſamꝰ. annul-
lamus et irritamꝰ. caſſaqꝫ nulla ⁊ irrita denūciamꝰ
ac nullius volumꝰ eſſe roboꝛis ſeu momēti. futuro
qꝫ temꝑe in cōdendis teſtamētis vl̄ vltimis volūta-
tibus locū nl̄lū habere debere Qꝫ ſi aliq̄ in ſenſuʒ re
pꝛobū ducti huic ſalutari nr̄o ſtatuto obuiare. et ſi
quē chꝛiſtifideliū ad oꝛdinatōes illas iniquas ſeruā
das trahere et allicere ſeu quōlibet directe vl̄ indi-
recte cōpellere aut etiā ꝑ ſeipſos eoſdē ſeruare p̄ſum
pſerint. p̄ter penas in vtroqꝫ iure exp̄ſſas. ſi ſingula
res ꝑſone fuerint excōmunicatiōis ſentēciam incur-
rāt ipſo facto. Si vero vniuerſitates cōmunitates
collegia aut alie ꝯgregatōes quibuſcūqꝫ nomibꝰ cen
ſeant earūdē loca eccl̄iaſtico ſubiaceant interdicto.
Ut aūt huiuſmōi nr̄i ſtatuti null̄s p̄tendere valeat
ignoꝛantiā. vniuerſis ⁊ ſingulis diuoꝛū rectoꝛibꝰ et
verbi dei p̄dicatoꝛibꝰ ꝑ dyoceſim nr̄am vbilibet cō-
ſtitutis diſtricte p̄cipiēdo mādamꝰ. quatenꝰ hoc ip-
ſum in eccl̄ijs ſuis ſingulis ānis duobꝰ vl̄ tribꝰ die-
bus dn̄icis aut feſtiuis temꝑe quo inibi ppl̄i fuerit
multitudo materna ⁊ vulgari lingua vt in noticiā
cuiuſlibet venire valeat. clara ⁊ dilucida voce in me
dio ſermonū ſuoꝛū exponāt. ⁊ quilibet eoꝛū exponat
dum debitā ſalcē noſtrā voluerint euitare vltionem

De legatoꝛum diuiſione

Quia a nõnullis plebanis et eorũ parrochianis fuit
in dubiũ reuocatum de hijs que teſtator pro anima
ſua legat eccleſijs. Qualiter huiuſmodi ſint inter ec-
cleſiam et plebanum diuidenda. petitum fuit a no-
bis vt premiſſa declarare dignaremur. Nos prede-
ceſſorum noſtrũ epiſcoporũ eccl'ie Miſznẽ (qui ſic
in ſuis Synodis diffinierũt. ac ius cõmune ꝙ quo-
mõ inter plebanũ ⁊ eccl'iam ſuam fieri debuit. ſtatu-
it) veſtigijs inherentes p̄ſenciũ tenore ſic duximus
declarandũ. Equidem regulariter verũ eſt ꝙ pleba
nus ſcdm cõſuetudinem in dicta noſtra dioceſi obſer
uatã. debet de huiuſmoi legato mediã habere por-
cionẽ. Conſiderandũ tamẽ eſt. vtrũ aliqd legeť ple-
bano tantũ. aut eccl'ie tantum. aut aliqd eccl'ie et ple
bano ſiue plebano et eccl'ie ſimul. Si legeť aliquid
plebano tantum. puta ſi ipſe teſtator dixerit ꝙ velit
iſtud plebani tantum eſſe. iſto caſu ſeruanda eſt diſ-
poſitio teſtatoris. ⁊ plebanus totum id habebit. Si
autem aliquid legetur eccl'ie tantũ. plebanus in iſto
habere debebit ſuam dimidiã portionem. Quia pri-
uata diſpoſitio teſtatoris nõ poteſt generalem cõſti-
tutionem canonis immutare. nam per nomen eccl'ie
intelligitur plebanus qui eſt caput eccleſie. Et ipſe
plebanus debet ali de bonis eccleſie et non econtra
Et plebanus poteſt habere proprium ſine eccleſia
ſed eccleſia nihil habet quod non tenetur communi
care ſuis miniſtris. Si vero aliquid legetur pleba-
no et aliquid eccl'ie. tũc de iure cõmuni ſiue equalia
ſiue inequalia fuerint legata. ſunt ad canonicam di-
uiſionem reducenda. ſed conſuetudine hactenus

ſeruata que pro lege tenēda eſt et ſeruāda. in plebani erit optiōe. an diſpoſitiōi teſtatoris velit eſſe cōtentus an dare ſuum legatū. et cum eccleſia equalem facere diuiſionē. Si aūt aliquid plebano ꝛ eccleſie insimul legeť iſta legata etiā ad canonicā diuiſionē inter ecc̄liam et plebanū ſunt reducenda Si quid vero teſtatū aut legatū fuerit ꝙ illud in vſum fabrice abſq; cuiuſcūq; cōtradictione cedere debet. de hoc ita fieri iubemus. Volumus tamē ꝙ nulli liceat ſuggerere in fraudem teſtatori. pro ecc̄lia aut miniſtris eius legare volēti ꝑ quod a ꝓpoſito faciendū legata reuocet. aut alias in ꝑiudicium plebani aut ſuorum quicq̄ practicare.

De ſtatutis cōtra libertatem eccleſiaſticam exiſtentibus.

Itē ꝑcipimus omibus et ſingulis plebanis et viceplebanis. quatenꝰ omes ꝛ ſingulos cuiuſcūq; ſtatus vł cōditiōis fuerint in et ꝑ noſtrā dyoceſim cōſtitutos qui ſtatuta vł ꝓhibitiōes in derogacionē ꝛ ꝑiudiciū ecc̄liaſtice libertatis cōfingunt. aut publicant cōfinxerunt aut publicarunt. ſiue fuerint cōmunitates ſiue ſingulares ꝑſone ꝑemptorie moneatis quos ignoratis in genere. quos ſcitis in ſpecie ꝛ nomīatim Quos et nos p̄ntibꝰ perēptorie ſic monemus. vt infra quindene ſpaciū veſtrā monitionē cōtinue ſequētem hmōi ſtatuta ꝛ ꝓhibicōs reuocēt. retractēt. caſſent. irritēt et anullēt. Veluti ipo iure caſſa irrita ꝛ nulla ſunt. et de trāſgreſſiōe huiuſmōi deo ꝛ ecc̄lie ſa

tiſfacere curēt Quod ſi ſec⁹ fecerint. eos om̄es ꝛ quē
libet eorū et ſingulariter ſingulos extunc prout ex-
nūc et ecōtra excōmunicam⁹ huius nr̄i ſtatuti auto-
ritate Vobis iniūgēdo. quaten⁹ om̄es quos ignora
ueritis in genere quos vero ſcitis in ſpecie ac nomia
tim et ſingularit̄ ſingulos. om̄ibus diebus dn̄icis et
feſtiuis infra miſſarū ſolennia publice excōmunica-
tos denūcietis. Si noſtraꝫ vitare volueritis vltionē

De conſtitutiōibus diuorū impatorū Friderici ſecūdi. Karoli quarti et Sigiſmundi.

Quāq̄ ꝑ cōcilia generalia. ſacratiſſimoſqꝫ canones
ꝛ leges libertati eccl'iaſtice multiplicit̄ prouiſum ſit
multeqꝫ ac varie cōtra illos. qui vel ſtatuta aut con-
ſtitutōes libertati eccl'iaſtice cōtraria aut cōtrarias
vel quicq̄ cōtra eandē attemptare p̄ſumūt. penales
canones ꝛ leges poſite et ſcripte. aliq̄d etiaꝫ in nr̄o
ꝑmo ſtatuto reperit̄. Quia tn̄ int̄ alios īpatores
felicis memorie Fridericus ſecūd⁹ et Karolus quar
tus. Necnō Sigiſmūdus Karoli fili⁹. veluti eccl'ie
romāe veri amatores. defenſores. et propugnatores
Magnifaciētes libertatē eccl'iaſticā ꝑ ip̄ius ꝯſerua
tione. tuitiōe. et defenſiōe. Cōſtitutiōes nōnullas edi
derūt. quas in Synodis generalib⁹ publicari volu
erūt Igit̄ vt nr̄e dyoceſis clerici. p̄ſbiteri. curati ꝛ nō
curati illarū ſciant vim ꝛ tenorē. poſſent ac valeant
ſe et ſua cū ip̄is tueri. iniuriātib⁹ ſibi reſiſtere. Iniu-
riātes etiā ꝛ p̄cipue iſti qui die noctuqꝫ nō ſolū iura

ecclˀiarum ⁊ ꝑſonarū ecclˀiaſticarū vſurpare. ymo ve
hemēter libertatē ecclˀie ſupprimere et euellere nitū-
tur cogitāt ⁊ laborāt. ſuas debitas penas in illis ex-
preſſas in poſterū nō ignorēt. neq; aliquā ex ignorā-
cia excuſationē habere queāt. Conſtitutōes iſtas ad
ſtatuta nr̄a Synodalia duxim⁹ annectēdas. Om̄es
et ſingulos diuinorū rectores et verbi dei ſeminato-
res cuiuſcūq; ordinis vl̄ cōditionis fuerint in et per
dioceſim nr̄am vbilibet cōſtitutos hortamur ⁊ req̄-
rimus diſtricteq; p̄cipiēdo mādamus quaten⁹ amo-
re libertatis ecclˀiaſtice ꝑrioq; quieciori ſtatu ac to-
cius cleri maiori ꝓfectu. hmōi cōſtitutiōes diligent̄
legant. Ipſarūq; effectū vim ⁊ continenciā ſingulis
annis q̄tuor dieb⁹ domīcis aut feſtiuis ad minus cir
ca quatuor tempa. parrochianis ſuis materna ⁊ vul
gari lingua intimare. omīq; opera ⁊ diligentia expo
nere atz declarare curēt In hijs deo obſequiū religi
oniq; noſtre ꝓfectuz faciēt Cōtrariū tamē faciētes
vt rebelles dignis penis afficere non omittem⁹. Ne
tamē pluralitas tediū poſſet generare legentib⁹. nō
omnez cōſtitutionū ipſarū tenorē ſed tantū Sigiſmū
di reliquas duas cōfirmantē ⁊ in ſe cōtinentem cum
bulla Johannis xxiij. pape ac cōfirmatione conſilij
Baſilienſis. conſtitutiones ipſas confirmantes im-
primi volumus et iuſſimus.

Tenor cõſtitutionis Sigiſmundi conſtitucionẽ Friderici et Karoli nam in ſe continentes.

Sigiſmũdus diuina fauente clementia romanorum imperator ſemper Auguſtus Bohemie. Dalmacie. Croacie. Rex. ꝛc. Ad perpetuam rei memoriã. ſublimitatis imperialis gloriam. inuexit ſupne maieſtatis veritas. nullos derelinquens virtuoſos ſuppeditatos et aĩaduertenter expoſcit vt romani imperij gubernaculũ tenens. p̄ter alia eximia virtutũ opera ſua. cunctos p̄ſertim ſeruitio dei mancipatos ab vniuerſis oppreſſionibus et offenſis ſuis ſemper inſiſtat accurata diligentia clementer ſubleuare Et ob id nos qui ad romanũ imperium ſumus diuina diſpoſitione vocati. curis ſollicitamur aſſiduis. vt pre ceteris tuitioni noſtre cõmiſſis perſonarum eccleſiaſticarum ſtatus venerandus in varietate virtutum. clerus ſublimatus in ſuis libertatibus et immunitatibus conſeruetur et tueatur. et ab opp̄ſſionibus et a temerariorũ auſibus liberetur. Nunc nouarũ cõſtitutionum editione. nunc antiquarum innouacione et extenſione. cum augmento penarum ad gloriam et laudem dei ſolerter prouidere curemus.

Sane clare memorie Fridericus. ij

olim romanus Imperator predeceſſor noſter ad ſancte romane eccleſie laudem et ſacri imperij Romani decorem cupiens vt expurgatis quorundã

erroꝛibus et iniquis ſtatutis penitus deſtitutis. de
cetero eccl'ie et eccleſiaſtice perſone plena vigerent
quiete et ſecura libertate gauderēt. Ac pie ꝛ iuſte at
tendens. ꝗ quoꝛundam peruerſoꝛū iniquitas adeo
abundauerat. vt nō dubitarent cōtra eccleſiaſticam
diſciplinā ac ſacros canones ſua cōfingere ſtatuta. ꝛ
aduerſus eccleſiaſticas ꝑſonas et eccl'iaſticam liber-
tatē edictali lege huiuſmōi ſtatuta iniqua irritaue-
rat et pꝛeceperat irrita nunciari. et omnia ſtatuta ꝛ
cōſuetudines que ciuitates et loca poteſtates vl' con
ſules. aut quecūqꝫ alie perſone contra libertatem ec-
cleſie vel perſonas eccleſiaſticas. ac bona huiuſmodi
edere aut ſeruare temptarent cōtra canonicas et im
periales ſanctiones. de ipoꝛū capitularibꝰ infra du-
os menſes poſt ipſius legis publicationē penitus ab
olere facerent. Et ſi de cetero talia attemptarēt il-
la ipſo iure decreuit eſſe nulla. et eos ſua iuriſdictio-
ne eſſe priuatos. Necnō locum vbi talia deinceps ꝑ-
ſumpta fuiſſent banno mille marcarū auri fiſco im-
periali pꝛeceperat ſubiacere. Poteſtates vero. cōſu-
les. ſtatutarij et ſcriptoꝛes ſtatutoꝛum pꝛedictoꝛum
Necnō cōſiliarij locoꝛum ipſoꝛum. qui ſcdm ſtatu-
ta et conſuetudines memoꝛata iudicarent. Extunc
eſſent ipſo iure infames quoꝛꝫ ſentencias et actus
alios illegittimos ſtatuerat aliquatinus nō teneri
Quodqꝫ ſi per annū pꝛefatarū conſtitutionum in-
uenti fuerint contemptoꝛes bona eoꝛum per totum
imperium mandauit impune ab oībus occupari.
Saluis nichilominus alijs penis contra tales in ſa-
cris concilijs generaliter pꝛomulgatis. Et inſuper
voluit idem tunc imperatoꝛ. ꝗ nulla communitas

vel perſona publica vel priuata collectas ſeu exacti-
ones angarias vł perāgarias eccleſijs vel alijs pijs
locis aut eccleſiaſticis ꝑſonis hmōi imponere ſeu in-
uadere eccleſiaſtica bona ꝓſumeret Quod ſi ſecus fa
ceret et reqſitus ab eccleſia vel imperio hmōi emen-
dare cōtempneret. triplicit̄ refunderet. et nichilomi
nus banno imperiali ſubiaceret. quod ſine ſatiſfacti
one debita nullaten⁹ remitter̄. Statuit inſuꝑ ꝙ que-
cūqꝫ cōmunitas vel priuata ꝑſona per annū in excō-
municatiōe ꝓpter libertatē eccleſie violatā ꝑſiſteret
Ipſo iure ſimilit̄ dicto banno imperiali ſubiaceret.
a quo nullaten⁹ extraher̄. niſi prius ab eccleſia be-
neficio abſolutiōis obtēto. Et inſuꝑ ordinauerat vt
nullus eccleſiaſticā ꝑſonā in crimīali queſtiōe vel ci
uili ad iudicē ſecularē trahere ꝓſumeret. cōtra eaſdē
canonicas ſanctōes et imperiales cōſtitutōes Quod
ſi ſecus faceret Actor a ſuo iure caderet. iudicatū nō
teneret. et iudex foret extūc iudicādi poteſtate priua-
tus. Quodqꝫ iudices temporales qui clericis ⁊ per-
ſonis eccleſiaſticis iuſticiam denegare preſumerent
tercio requiſiti ſuam iuriſdictionem amittant.

Et deinde ad diue memorie karoli
iiij. etiā romanorū imperatoris ꝓdeceſſoris et geni-
toris noſtri audiētiā deducto. ꝙ ſeculares quidē in
poteſtatibus et officijs publicis cōſtituti Videlicet
duces. barones. et alij domini tēporales. necnō cōſu-
les ciuitatū. opidorū. villarū et locorū rectores dei
timore poſtpoſito ſtatuta ſingularia et iniquas ordi
natiōes motu ꝓprio et de facto cōtra ꝑſonas eccleſi-
aſticas et eccleſiarū et locorū religioſorum liberta-

tes ꝛ priuilegia ꝯdiderāt. Eiſdēq; publice ꝛ de facto
p̄ſumerēt inſiſtere ꝯtra legittimas canonicas et ciui-
les ſanctōes Utputa q̄ nulla bona tēporalia in po-
teſtatē eccl'iaſticā trāſferant. Neue clerici in ſacris
cōſtituti ad agendū teſtificandū in ciuitalib' ꝛ maxi
me pijs cauſis aliquaten' admittant. Et qd excōmu-
nicati laici ꝛ publice denūciati in ciuili foro minime
repellant. Preterea q̄ dicti dn̄i tēpales ꝯſules ꝛ rec
tores p ſecularē poteſtatē res et bona clericoꝝ oc-
cupauerāt. arreſtauerāt. oblatiōes fideliū diminue-
rant ꝛ reſtrinxerāt. exactiōes ꝛ tallias indebitas de
bonis ꝛ redditib' eccl'iarū. exegerant. et extorſerant
poſſeſſiōes eccl'iarum ꝛ pſonarū earundē deuaſtaue
rant incendijs ꝛ rapinis Et cōtractus int̄ clericos et
laicos factos legittime ad libros ciuitatum. villarū
et locorū recuſauerant inſcribere atq; ſigillare. Ac
donata et legata ad fabricas et eccleſiarū ſtructuras
contra voluntatem p̄latoꝝ ꝛ aliorum quorū inter-
erat p̄ſumpſerunt vſurpare cōtra iuſticiā et in frau-
dem et odium clericoꝝ. Et de bonis et rebus cleri-
corum quas non cauſa negociatiōis ſed pro vſibus
ꝓprijs per terras ducebant ſeu duci faciebant. the-
lonium exigere et capere veriti non fuerunt. Et con
fugientes ad eccleſias et cimiteria inde extrahere cō
tra ſanctiones imperiales p̄ſumpſerunt. Idem geni
tor p̄deceſſor noſter. hec om̄ia et quecūq; exinde ſe-
cuta cū per ſacras ciuiles et canonicas ſanctiones ex
preſſe reprobata eſſent et in fraudem eccleſiaſtice li-
bertatis de facto p̄ſumpta. de principum. ducum. co
mitū. baronū. fideliumq; ſuoꝝ conſilio ex certa ſciē-
cia et autoritate imperiali. caſſauit. irritauit. annul-

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/52

lauit. caſſaqꝫ et irrita et nullius eſſe momenti pronū‑
ciauit. Precipiendo ſub indignatiōe imperialis ban‑
ni. vniuerſis et ſingulis dominis temporalibus cō‑
ſulibus poteſtatibus et in officijs publicis conſti‑
tutis. quatenus mox viſis et intellectis preſentibus.
caſſatione. irritatione et ānullatione. huiuſmōi dic‑
ta eorū ſtatuta et ordinationes ſicut in preiudiciū ec‑
cleſiaſtice libertatis edita erant om̄ino reuocarent ⁊
de luce tollerent. quodqꝫ ſecūdum ea nō iudicarēt
amplius nec ſentencias dictarēt. aut eiſdem in iudi‑
cio. aut extra iudicium quōlibet pro ſe et cōtra ec‑
cleſiaſticam libertatem potirent. Et inſuper pronū‑
ciauit et declarauit autoritate p̄dicta ꝙ quicumqꝫ
laycus cuiuſcumqꝫ ſtatus vel conditionis foret. au‑
ſu ſacrilego vel ꝓpria temeritatis audacia ſacerdo‑
tem vł clericum ſecularem vel religioſum diffida‑
ret proſcriberet. vel captiuaret vł ſpoliaret. occi‑
deret vł mutilaret. aut in carcere detineret. aut
huiuſmōi maliciā perpetrantes ſcienter receptaret.
vel fauorē in hijs p̄ſtaret. Preter penas a ſacris im‑
perialibus et canonicis ſanctionibus eis inflictas.
forēt ipſo facto infames ⁊ om̄i honore priuati. nec
ad placita nobiliū aliquatenus admittendi. Volue‑
rat etiā et hortabatur et requiſiuerat Epiſcopos et
prelatos vt hanc ſuam legem ⁊ conſtitutionē in Sy‑
nodis et eccleſijs publicare procurarent. Ne in pre‑
miſſis excedentes per ſimulatam ignoranciam ſuas
valeāt excuſare malicias. Addiciēs ꝙ nulli homi‑
nū liceret hmōi ſue caſſatiōis. irritatiōis. ānullatōis
ꝓnūciatōis et declaratōis paginā ꝗuis auſu temera

rio infringere aut eis quõlibꝫ ꝯtraire. ſub pena quī
quaginta marcarũ auri puri. quas ab eo qui contra
faceret. tociẽs quociẽs cõtrafecerit. irremiſſibiliter
exigi voluit. ⁊ ꝓ medietate ſui īperialis erarij ſiue fi-
ſci. pro reliqua vero ꝑte iniuriā paſſorũ vſibꝰ appli-
cari. prout in ipis p̄decefforis et genitoris noſtri de
ſup cõfectis litteris. eius imperiali ſigno ⁊ bulla au
rea picereo ſue maieſtatis. Impſſis ſignatis et muni
tis. quas pn̄tibus hic habere volumꝰ ſufficiẽter pro
expſſis plenius cõtinet.

Et quoniam. ꝑ p̄dicta eccleſiaſtice libertati non
dum ſatis ꝓuiſum eſſe videt. Ut igit ꝑ infraſcripta
ſit vberius et lacius ipi libertati ꝓuiſum. ⁊ vt eccleſi
aſtice pſone plene ſua libertate gaudere. ⁊ pia loca
a noxijs p̄ſeruari et optatis ꝓficere valeāt incremē-
tis. Nos Sigiſmũdus qui ſtatũ eccleſiaſticũ feruore
fidei et clare deuotõis affectu veneramur libẽter vt
tenemur Hac edictali lege ⁊ imperiali autoritate cõ
ſtitutiões ſiue leges antedictas tanq̄ iuſtas ſanctas
et legittimas tenore p̄ſentiũ approbamꝰ parit et in-
nouamus. Ipſaſqꝫ et infraſcriptas noſtras leges et
ꝓhibitionē et p̄ſentes litteras ⁊ mādatũ noſtrũ ad
oẽs et ſingulas eccleſias et monaſteria quecũqꝫ. cu
iuſcũqꝫ natiõis exiſtant Et ad oẽs et ſingulos p̄la-
tos. clericos et p̄ſbiteros ac eccleſiaſticas pſonas. ꝓ
maiori eorũ tuitiõe et cautela ad tollẽdũ in hijs quo
rundam curioſorũ ambiguitatis dubiũ. de ſingula-
ris munificẽtie dono ex certa noſtra ſciẽtia. tenore p̄
ſentiũ duximus extendendũ et extendimꝰ et p̄cipimꝰ
vbiqꝫ locorũ ſub banno et penis ante et infraſcrip-
tis a quolibet inuiolabilit obſeruari. Deinde ſtatui-

mus hoc edicto imꝑpetuū valituro vt nullus iudex
ſecularis.in eccl'iaſticis cauſis ꝑſertim matrimonij.
legittimatōis. vſurarū. teſtamētorū infra ānū nō ex
ecutorū ꝛ ad iudiciū eccl'iaſticū legittime deuoluto-
rū.ac decimarū.ꝑdiorū ac fructuū. redditū et pro
uētuū eccl'iaſticorū ac locationū ꝛ cōductionū ſeu cō
ductorū eorundē poſſit ſeu valeat iudicare. aut quō
libet de huiuſmōi cauſis aut eorū articulis cognoſ-
cere.niſi quatenꝰ ab eccl'iaſticis iudicibꝰ fuerit requi
ſitus Qꝫ ſi ꝯtrariū fecerit iudicatū nō tenet.et iudex
extūc iudicādi poteſtate ſit priuatus.et ſubiaceat ni-
bilominꝰ penis infraſcriptis .dctorqꝫ a ſuo iure ca-
dat ipſo facto. Inſuꝑ omībꝰ ꝛ ſingulis. Principibꝰ
Ducibus. Baronibus. Comitibꝰ Comitatibus. Cō
ſulibus. Rectoribꝰ ac in officijs tempalibꝰ dominijs
et poteſtatibꝰ cōſtitutis.ſub indignatiōe imperialis
banni et q̄draginta marcarū auri mulcta. ad cuiꝰ ſo
lutionē et preſtationē ꝓ vna nr̄o ſiue imperiali era-
rio aut fiſco.et alia medietatibꝰ ꝑſonis iniuriā paſ-
ſis faciendā. quēlibet huius nr̄e prohibitiōis tranſ-
greſſorē ipſo facto teneri volumꝰ Demū ꝑſenti ꝛ ir
reuocabili ſanctimꝰ.declaramꝰ. decernimꝰ et ꝓnūci
amus edicto diſtrictiꝰ ꝓhibētes.ne quiſq̄ ex eis.ꝑla
tos.ꝑſbiteros.clericos.et ꝑſonas eccleſiaſticas. quo
minꝰ.vina.grana.res et bona de ſuis redditibꝰ eccle-
ſiaſticis ꝓueniētia libere et ſine ſolutiōe thelonij ſeu
gabelle. vendere ſeu abduci facere poſſint. Et quo-
minꝰ res bona vina cereuiſias.carnes.grana. panes
et pannos.et alia quecūqꝫ eorū vſui et recreatiōi cō-
ueniētia.ſiue intranee ſiue intranea ſeu extere vl' ex-
tera fuerint.pro eorū vſibus ſeu recreatōe ſibi.ꝛ per

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/55

queuis loca ciuitates. terras. caſtra. et aquas vecti-
gio vl' nauigio abſqȝ quauis prohibitione libere et
abſqȝ ſolutiōe cuiuſcūqȝ thelonij dacie vl' gabelle ad
duci et portari facere valeāt. Et etiā quominus res
et bona mobilia ⁊ immobilia per p̄latorū ſeu eccleſi-
aſticarū ꝑſonarum obitus relicta ad manus illorū
ad quos de iure ſpectāt. libere et ſine quibuſcūqȝ im-
pedimētis inuaſionibꝰ. intromiſſionibꝰ. exactionibꝰ
et occupaciōibus p̄ſertim ꝑ laicos quātūcūqȝ attēp-
tatis. ꝑueniant ſiue valeāt pacifice ꝑuenire. Et quo-
minꝰ coloni ⁊ ſubditi eccl'iaſticarū ꝑſonarū ſine vio-
lentis hoſpitalitatibꝰ etiā venationū occaſiōe. ac vec
tigalibꝰ ſeruicijs et exactionibꝰ quas ipſi exactores.
peticiōnes vocant. Et a petitiōbus huiuſmōi abſqȝ
damno libere et in pace dimittant'. ⁊ etiā quominus
damna hoſpitalitatū et vectigalium extortorū ſer-
uiciorū et exactionū et petitionū huiuſmdoi occaſio-
ne. colonis et ſubditis ipſis illata plenarie reſarcian
tur. Necnō etiā quo minꝰ p̄lati ſeu iudices eccl'iaſti-
ci eorū ſpirituali iuriſdictiōe ſubiectos pro ſuorū ex
ceſſuum demeritis. capi et incarcerari ⁊ captos duci
et per queuis loca ⁊ ciuitates liberi abduci. ⁊ alias
debita correctiōe puniri facere valeant. quōcūqȝ aut
qualitercūqȝ. publice vl' occulte. directe vl' indirecte
ꝑ ſe vl' per alios impedire aut facere impediri preſu-
mant. vel ꝑmittant. nec talia cōmittentes receptant
aut eis in p̄miſſis vl' circa ea impendāt auxiliū. cōſi-
liū vel fauorē. Quinimo magis volumꝰ et manda-
mus ſub banno ⁊ pena proxime ſupradicta. vt Prin-
cipes Duces. Comites. Barones. Comitatꝰ. Conſu-
les. Rectores. ac in officijs dominijs ⁊ poteſtatibus

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/56

p̄dictis conſtituti quicūq; ab impedimētis ꝛ vſurpa
tiōibus rerū ꝛ bonorū relictorum huiuſmōi. et a p̄re
dictis violētis. hoſpitalitatibꝰ. vectigalibꝰ. ſeruicijs
exactionibus ꝛ petitiōibus huiuſmōi colonorū ꝛ ſub
ditorum eccl'iaſticarū pſonarū. et ab impedimentis
et perturbationibꝰ eccleſiaſtice iuriſdictiōnis omni-
no deſiſtant Nec captos nec abductos rebelles repe
tere vl' repeti facere p̄ſumant. necnō requiſiti totis
viribus perſonas eccleſiaſticas in p̄miſſis ac iuriſ-
dictionem huiuſmōi eccleſiaſticam exercentes adiu-
uent. et diligenter ſine om̄i dilacione adhibeant ꝛ ap
ponāt auxilium brachij ſecularis Ut libertas eccle
ſiaſtica manu teneat̄ et vt ſubditi rebelles. crimioſi
et delinquentes. modis p̄fatis aut alias prout eiſdē
iuriſdictionem eccleſiaſticam exercentibus cōiunc-
tim vl' diuiſim expedire videbit̄. digna animaduer-
ſione conſligantur. Ceterum vt didicimus nonnul-
lis peruerſis eorum conatibus aduerſus leges et cō
ſtitutiones antedictas. prelatos. p̄ſbiteros. clericos
et perſonas eccleſiaſticas diuerſis iniurijs afficien-
tes. pro eo ꝙ tam per conſtitutiones et leges ꝙ̄ ſanc
tiones huiuſmōi inflictarū penarum executio abſq;
aīaduerſione negligitur. infringere non verentur.
Ut igit̄ tam genitoris noſtri ꝙ̄ Friderici ſecundi p̄
deceſſorum noſtrorū p̄fatorū. ac nr̄e cōſtitutiōes ꝛ
leges preſentibus litteris cōtente ad mandatum no
ſtrum debite executionis fiende ſuffragio ſortiant̄
effectum ꝛ inſolencie compeſcantur tranſgreſſorum
Omnes et ſingulos noſtros et ſacri Romani impe-
rij principes ſpirituales et ſeculares. ac Comites.
Barones. Milites. Militares. Proconſuleſq;.

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/57

et cōſules ac cōſulatus. poteſtates. rectores ciuitatuꝫ
opidorū ꝛ locorū quorūcūqꝫ. pro executōe huiuſmōi
cōſtitutionū et legum imperialiū. et pñciū noſtrarū
litterarū faciēda. Executores earundē cōiūctim et
diuiſim tenore pñciū deputamꝰ. et nihilominꝰ ipſis
ſub imperialis banni indignatiōe et ſub antedicta q̄
ad illos qui feudum vł priuilegia aliqua nō habent
Quo ad illos vero qui talia habēt ſub ꝑdiciōe ſuo
rū feudorū ꝛ priuilegiorū quorumcūqꝫ penis. quas
eos ſi requiſiti infra vniꝰ mēſis ſpaciū requiſitioneꝫ
hmōi immediate ſequētem. et ad infraſcriptā execu
tionē nō ꝓceſſerit. et nō fecerint qđ mandamꝰ. incur
rere volumꝰ ipō facto. Diſtricte p̄cipiēdo ꝑ hec im
perialia ſcripta mandātes quatenꝰ ipſi et eorū ſingu
li quoſcūqꝫ et quēcumqꝫ dū et quociēs pñtibus exe-
cutores ipſos requiri contigerit. p̄latis ꝛ preſbiteris
clericis ꝛ ꝑſonis eccłiaſticis quibuſcūqꝫ cōiunctim ꝛ
diuiſim. efficacis preſidij auxilio aſſiſtentes. nō ꝑmit
tant eiſdē aut eorū alicui. a quocūqꝫ cuiuſcūqꝫ gradus
ſtatus vł cōditionis fuerint. contra vł circa p̄miſſa
oīa aut aliquod ipſorū quomodolibet iniuriā ir-
rogari. Sꝫ magis iniuriantes huiuſmōi. niſi poſt re
quiſitionē executorū eorundē infra certum terminū
peremptoriū competentē. eis ꝑ executores ipſos de-
ſuper p̄figendū. cōtra premiſſa. cōmiſſa aut neglecta
emendādo reſipiſcant. penas antedictas ꝓut quēli-
bet pro cōmiſſo aut neglecto cōtingit incidiſſe. decla-
rent. ſic ꝑ captionē et detentionē ꝑſonalem. diſtracti
onē. inuaſionē aut alienacionem rerū et bonorum
ſuorū mobiliū et immobiliū quorūcumqꝫ ſine mora
ad ſatiſfactionē et obſeruantiam plenariā. premiſſo-

rum oīm ⁊ ſingulorū.executores ip̄i ſuo ſecvlari bra-
chio cogant et cōpellant.ac ab alijs quātum in ipſis
fuerit cogi ⁊ compelli faciant. Ac pecunias occaſio
ne penarum prefatarū erario ſiue fiſco imperiali de-
bitas et debendas imperiali autoritate emoneant
et partē ipſorum ad fiſcū imperialem pertinentem
ad fiſcum ipſum fideliter ſtudeant deſtinare. Reli-
quam vero partem earundem partibus leſis reali-
ter aſſignare ꝓcurent. Super quibus eiſdem execu-
toribus et eorū cuilibet inſolidum.imperiali autori-
tate noſtra predicta.plenam licenciam et poteſtatem
liberam cōcedimus per p̄ſentes. Volentes et decer-
nentes vt eiſdem executoribus om̄ibus et ſingulis p̄
ſentibus et futuris vigore preſenciū quo ad premiſ-
ſa perpetua poteſtas et licentia remaneat attributa
Conſtitutionibus et legibus imperialibꝰ ac priuile-
gijs et indultis quorumcūqꝫ et alijs in contrarium
forſan facientibus.non obſtantibus quibuſcumqꝫ.
Ne autē in premiſſis excedentes per ſimulatā igno-
ranciam ſuas valeant malicias excuſare. Hortamur
et requirimꝰ vniuerſos et ſingulos archiepiſcopos
Ep̄os et prelatos. vt conſtitutiones et leges impe-
riales antedictas et p̄ſentes noſtras litteras ſingu-
lis annis in Synodis et eccleſijs ſuis publicare pro-
curent.ſi noſtram indignationem voluerīt euitare.
Nulli ergo hominū liceat hanc legum et conſtituti-
onū p̄fatarum.et preſentiū litterarum noſtrarū. ac
inhibitionum precepti et mandati noſtrorum pagi
nam quouis auſu contrario infringere.aut eis quo-
modolibet contrairie ſub pena quadraginta marca
rum auri puri. Quas ab eo qui contra fecerit toci-

ciens quociens contra factum fuerit preter ſupradic
tas et alias penas a ſacris canonibus et imperiali-
bus ſanctionibus etiā eis inflictas. irremiſſibiliter
volumus exigi vt prefertur. Necnō ſub indignatiōe
dei om̄ipotentis ⁊ timore vltionis ſue et̄ne Datū ⁊c.

Confirmacio Johannis pape. xxiij ſuper conſtitutionibus. Friderici et Karolina.

Johannes Ep̄us ſeruus ſeruorū dei. dilectis filijs
Magdeburgen̄. ⁊ Pragen̄ ac wratiſlaniēſis eccl'ia
rū decanis ſalutē ac apoſtolicā bn̄dictionē Juſtis ac
honeſtis ſupplicū votis libenter annuimus. illaqꝫ ꝓ
ſequimur fauoribus oportunis Duduz ſiquidem fe-
licis recordatiōis Honorius papa tercius predeceſ-
ſor noſter. attente cōſiderans. ꝙ clare memorie Fri-
dericus ſecūdus imperator romanus ſemꝑ Augu-
ſtus. ad laudem romane eccleſie et ſacri decus impe-
rij cupiēs Ut expurgatis quorundaz erroribꝰ ⁊ ini-
quis ſtatutis penitus deſtitutis. de cetero eccl'ia ⁊ ec
cleſiaſtice ꝑſone plena vigerent quiete ⁊ ſecura liber
tate gauderent. Ac pie ⁊ iuſte attendens. ꝙ quorun
dam peruerſorū iniquitas adeo abundauerat vt nō
dubitarent contra eccleſiaſticam diſciplinā ⁊ ſacros
Canones. ſtatuta ſua confingere. aduerſus eccl'iaſti
cas perſonas et eccleſiaſticam libertatem. edictali le
ge huiuſmōi ſtatuta iniqua irritauerat. et p̄ceperat
irrita nunciari. Et om̄ia ſtatuta ⁊ cōſuetudines que
ciuitates ⁊ loca. poteſtates, vl' conſules aut quecūqꝫ

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/60

alie pſone contra libertatē eccleſie vł' perſonas eccle ſiaſticas edere temptarēt vł' ſeruare. contra canoni- cas vł' imperiales ſanctiones. de ipoꝝ capitularib⁹ infra duos mēſes poſt ipius legis publicationē peni tus aboleri facerēt. Et ſi de cetero talia attēptarent ipo iure decreuit eſſe nulla. et eos ſua iuriſdictōe pri uatos. Necnō locū vbi talia deinceps pſumpta fuiſ- ſent banno mille marcarū auri pceperat ſubiacere Poteſtates vero cōſules ſtatutarij ꝛ ſcriptores ſtatu torū predictorū necnō cōſiliarij locorū ipſorū qui ſe- cundū ſtatuta et cōſuetudines memorata iudicarent extūc eſſent ipſo iure infames. quorum ſentēcia et ac- tus legittimos ſtatuerat aliqtenus nō tenere. Q꞉ꝗꝫ ſi per annum prefate conſtitutionis fuiſſent inuenti contemptores bona eorum per totū ſuum imperiū mādauit impune ab oībus occupari. ſaluis nihil- omin⁹ alijs penis cōtra tales in generali cōcilio pro mulgatis. Et inſup voluerat idē imperator. ꝙ nul- la cōmunitas vł' perſona publica vł' priuata collec- tas ſeu exactōes angarias vł' pangarias eccleſijs vł' alijs pijs locis. aut eccł'iaſticis pſonis īponerēt aut inuadere eccł'iaſtica bona pſumerēt. Aut ſi ſec⁹ face rēt ꝛ reqſiti ab eccł'ia vł' imperio emēdare cōtemne rēt triplū refunderēt. et nihilomin⁹ banno imperiali ſubiacerēt. a quo ſine ſatiſfactōe debita nullaten⁹ di- mitterent̄ Satuerat inſup ꝙ quecūqꝫ cōmūitas vł' p ſona p annū in excōmunicatōe ꝓpter libertatē eccł'ie violatam pſiſteret. ipo iure banno imperiali ſubia- ceret. a quo nullaten⁹ extrahat̄ niſi prius ab eccleſia beneficio abſolutōis obtento. Et inſup ordinauerat vt nullus eccleſiaſticā pſonam in crimīali queſtione

aut ciuili trahere ad iudicium ſeculare preſumeret
cōtra canonicas ſanctiones et cōſtitutiones imperia
les. Q̄ ſi ſecꝰ faceret. actor a iure ſuo caderet. iudica-
tū nō teneret. et iudex foret extūc iudicādi auctorita
te priuatus. quodqꝫ iudices tempales qui clericis
vl̄ ꝑſonis eccl'iaſticis iuſticiā denegare p̄ſumerent.
tercio requiſiti. ſuā iuriſdictionē amitterēt. ꝓut in
dicta imperiali cōſtitutōe plenius cōtinet̄. Ideoqꝫ pre
deceſſor cōſtitutionē ipſam de cōſilio etiā fratrū ſuo-
rū ſancte romāe eccl'ie cardinaliū. apoſtolica aucto-
ritate approbās et confirmās. ipſam mādauit inuio
labilit̄ obſeruari. necnon ſtatutarios ⁊ ſcriptores ac
violatores p̄dictos excōmūicatos apl'ica autoritate
p̄dicta nūciari Et deinde ad audiēciā diue memorie
Karoli quarti romani imperatoris ſemp̄ Auguſti
etiā deducto. q̄ nōnulli ſeculares in poteſtatibus et
officijs publicis cōſtituti. Videlicet duces. comites
barones

rem poteſtatem res et bona clericoꝝ occuparent. ar
reſtarent. et oblatiões chriſtifideliũ diminuerent et
reſtringerent. exactiones et tallias indebitas de bo-
nis et redditibus eccleſiarum exigerent et extorque-
rent. poſſeſſiones eccleſiarum et perſonarum earun-
dem deuaſtarent incendijs et rapinis. Contractus
inter clericos et laycos factos legittime. ad libros
ciuitatum. villarum et locorum predictoꝝ inſcribe-
re et ſigillare recuſarent. donata et legata ad fabri-
cas et eccleſiarum ſtructuras contra prelatorum vo
luntatem et aliorum quorum intererat cõtra iuſti-
ciam vſurpare ꝑſumerent. et in fraudem et odium
clericorum de bonis etiã et rebus clericoꝝ que non
cauſa negociationis ſed pro eorum proprijs vſibus
per eorum terras ducebant ſeu duci faciebant the-
lonium exigere et recipere non verebantur. et confu
gientes ad eccleſias et eorum cimiteria inde extra-
here contra ſanctiones imperiales preſumpſerant.
Idem Karolus imperator tanꝙ chriſtianiſſimus
princeps. volens in premiſſis prouidere de remedio
ſalutari. de Principum. Ducum. Comitum. Baro-
num fideliumq; aliorum ſacri imperij conſilio et im-
periali auctoritate. quecumq; ſtatuta et conſuetudi-
nes predicta tanꝙ per canonicas et ciuiles ſanctio-
nes expreſſe reprobata. caſſauit. irritauit. et anulla-
uit. ac caſſa ⁊ irrita nulliuſq; eſſe roboris penitꝰ vo-
luit vel momenti. Precipiens ſub indignatione im-
perialis banni. vniuerſis et ſingulis principibus et
dominis temporalibus conſulibus. poteſtatibus. et
alijs in officijs publicis conſtitutis. quatenus extũc

ipſorū ſtatuta et ordinationes ſicut in preiudicium ecclesiaſtice libertatis edita fuerant. omnino reuocarent et de luce tollerent. ꝗꝗ ſecūdum ea amplius nō iudicarent nec ſentencias dictarent. aut eiſdem in iudicio vł extra iudiciū quomodolibet pro ſe et contra eccleſiaſticam libertatem potirentur. Pronunciauit inſuper et eadem imperiali decreuit auctoritate. ꝙ quicumqꝫ laicus cuiuſcunqꝫ ſtatus vel conditionis exiſteret. auſu ſacrilego et proprie temeritatis audacia. ſacerdotem vel clericum ſecularem aut religioſum ꝓſcriberet. captiuaret. ſpoliaret. occideret. mutilaret. aut in carcere detineret. ac huiuſmōi maleficia ꝑpetrantes ſcienter receptaret. vł fauorē eis preſtaret. ꝑter penas a ſacris canonibus et legalibus ſanctionibus ei inflictas eoipſo redderet infamis. ac omni honore priuatus. nec ad placita vel conſilia nobilium admitteretur quouiſmō. Hortans inſuper in domīo et requirens prelatos in illis partibus conſtitutos. vt legem imperialem huiuſmodi per eorum eccleſias et Synodos publicarent ne tranſgreſſores huiuſmōi per ſimulatam ignoranciā ſuas valerent malicias excuſare. ꝓut in edictali lege predicta plenius continet̃. Cum autē ſicut exhibita nobis pro parte venerabilis fratris noſtri Epiſcopi Miſʒneñ et dilectorum filiorum cleri ciuitatis et dyoceſis Miſʒneñ peticio cōtinebat. adeo quorundam laycorum et dominorū temporalium ciuitatis et dyoceſis Myſʒneñ. ac etiam in locis circumuicinis habitancium malicia inoleuerit. ꝙ huiuſmodi imperiales conſtitutiones trangredi non vereantur. Et eccleſiaſticas libertates violare preſu-

munt. pro parte dictorum Epiſcopi et cleri fuit nobis humiliter ſupplicatum. vt prouidere ipſis ſuper premiſſis de oportuno remedio dignaremur. Nos igitur veſtigijs prefati predeceſſoris noſtri inherentes huiuſmõi ſupplicationibus inclinati diſcrecioni veſtre per apoſtolica ſcripta mandam⁹. quaten⁹ vos vł duo aut vnus veſtrũ per vos vel alium ſeu alios conſtitutiones predictas in ciuitate dyoceſi ac locis circumuicinis huiuſmõi auctoritate noſtra faciatis inuiolabiliter obſeruari. Tranſgreſſores ac violatores et contemptores ac ſacrilegos predictos. necnon contradictores quoſlibet et rebelles. per cenſuram eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcẽdo. inuocato ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis. Non obſtantib⁹ ſi aliqu⁹ ibconiũctim vel diuiſim a ſede apoſtolica ſit indultum ꝙ interdici. ſuſpendi vel excõmunicari non poſſint per litteras apoſtolicas non facientes plenam et expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmõi mencionem. Datum Rome apud ſanctum Petrum nono Kalendas Februarij pontificatus nr̃i anno ſecũdo.

Confirmatio earundẽ conſtitutionũ ꝛ Sigiſmũdine ſacri generalis concilij Baſilienſis.

Sacroſancta generalis Synodus Baſilienſis in ſpiritusancto legittime ꝯgregata vniuerſalẽ eccłiã repſentãs. Dilectis eccłie filijs Pragẽ ꝛ Merſzburgẽ

ac ſancti ſepulcri dominici Legnizceñ wratiſlauieñ
dioceſis. eccl'iarum decanis Salutem ⁊ omĩpotẽtis
dei benedictionẽ. Ad compeſcẽdos conatus nepha-
rios peruerſorum qui perſonas et loca eccl'iaſtica
ſuper bonis et iuribus ſuis offendere ac multiplici-
bus ꝑturbare moleſtijs nõ verent᷑. tantomagis nos
decet oportuno remedio ꝓuidere. quanto per am-
plius turbatiões huiuſmõi ⁊ moleſtie in diuine ma-
ieſtatis offenſam necnõ eccl'iaſtice libertatis redun-
dare diſpendium dinoſcunt᷑. Dudũ ſiquidẽ cũ in di
uerſis mundi ꝑtibus. Conſules ciuitatũ et rectores
necnon alij qui poteſtatem habere videbantur. tot
onera frequenter imponerent eccleſijs. vt deterioris
conditionis factum ſub eis ſacerdotum videretur.
quam ſub pharaone fuiſſet. qui legis diuine notici-
am non habebat. quiqꝫ omĩbus alijs ſeruituti ſub-
actis ſacerdotes et poſſeſſiones eorum in priſtina li-
bertate dimiſit. et de publico eis alimoniã miniſtra
uit In cõcilio Lateraneñ eccleſie immunitati proui
dendo ſub anathematis diſtrictione prohibitum ex
titit. Ne conſules. rectores aut alij predicti. eccleſias
et viros eccleſiaſticos Tallijs ſeu collectis aut exac-
tionibus alijs aggrauare preſumerent. tranſgreſſo-
res et fautores eorum precipiendo anathematis ſen-
tencie ſubiacere. donec ſatiſfactionẽ impenderent cõ
petentem. Et deinde in generali concilio editũ fue-
rit. quod ſi Epiſcopi forte ſimul cũ clericis etiã ſi tã
tam neceſſitatẽ vel vtilitatẽ inſpicerent vt abſqꝫ nul
la coactõe ad releuãdas cõmũes vtilitates vl' neceſſi
tates vbi laicorũ nõ ſuppeterẽt facl'tates ſubſidia ꝑ
eccl'ias laicis ducerẽt ꝯcedẽda, mĩme ꝯſulto ſuꝑ hoc

romano pontifice.cōceſſiones et ſententie que a tali-
bus vel de ipſoꝝ mandato forēt ꝓmulgate eſſent ir
rite ꝛ inanes.nullo vnquā tempoꝛe valiture Ac etiā
in ipſo generali cōcilio decretū extitit. illū qui infra
tempus ſui regiminis ꝓpter fractionem conſtitutio-
nū vł ſanctionū huiuſmōi ſuſtineret anathema. tan
ꝙ poſt illud nō eſſet ad ſatiſfactionis debitū compel
lendus.necnō ipſius ſucceſſoꝛē.qui nō ſatiſfaceret in
fra mēſem manere eccłiaſtica cenſura cōcluſum. do-
nec ſatiſfaceret ꝯpetenter. cū ſuccederet in onere qui
ſubſtitueret in honoꝛe. Poſtmodū vero felicis recoꝛ
daciōis Honoꝛius papa terci⁹ attente cōſiderans.
Q̄ꝫ quondā Fridericus ſecūdus olim romanus im-
peratoꝛ.tūc ſub obedientia ꝛ deuotiōe ſancte roma-
ne eccłie perſiſtēs ad laudem eiuſdē eccłie et decus
romāi imperij.cupiēs Ut ex purgatis quoꝛundā er
roꝛib⁹ et iniquis ſtatutis penitus deſtitutis. de cete-
ro eccłie et eccłiaſtice pſone plena vigerent quiete ꝛ
ſecura libertate gauderēt. Ac pije ac iuſte attēdēs ꝙ
quoꝛundā peruerſoꝛum iniquitas adeo abūdaueꝛat
vt non dubitarēt cōtra eccłiaſticā diſciplinā et ſa-
cros canones ſtatuta ſua confingere aduerſus eccle-
ſiaſticas pſonas et eccłiaſticā libertatem.edictali le-
ge huiuſmōi ſtatuta iniqua irritauerat ꝛ preceperat
irrita nūciari Et oīa ſtatuta et cōſuetudines que ci
uitates et loca poteſtates et cōſules.aut quecūqꝫ alie
perſone contra libertatē eccłie vel perſonas eccłiaſti
cas huiuſmōi edere.aut ſeruare temptarēt cōtra ca
nonicas vł imperiales ſanctiones. de ipſoꝝ capitu-
laribus infra duos mēſes poſt ipſius legis publica-
cionē penitus aboleri facerēt Et ſi de cetero talia at

temptarent illa ipſo iure decreuit eſſe nulla. et eos
ſua iuriſdictione priuatos. necnon locum vbi talia
deinceps preſumpta fuiſſent banno mille marcaruꝫ
auri fiſco imperiali p̄ceperat ſubiacere. Poteſtates
vero conſules ſtatutarij et ſcriptores ſtatutorum p̄-
dictorum. necnon conſiliarij locorum ipſorū qui ſe-
cundum ſtatuta et conſuetudines memorata iudica-
rent extunc eſſent ipſo iure infames. quorum ſenten-
cias et actus legittimos ſtatuerat aliqualiter non
tenere. Quodqꝫ ſi per annum prefatarum conſtitu-
cionum inuenti forent contemptores bona eorum
per totum ſuum imperium mandauit impune ab
omnibus occupari. ſaluis nihilominus alijs penis
contra tales in eiſdem generalibus concilijs ꝓmul-
gatis. Et inſuper voluit idem tunc imperator ꝙ nul-
la cōmunitas vl' perſona publica ſeu priuata. collec-
tas. exactiones. angarias vel perangarias eccleſijs
vel alijs pijs locis aut eccleſiaſticis perſonis huiuſ-
modi imponere ſeu inuadere eccleſiaſtica bona pre-
ſumeret. ꝙ ſi ſecus faceret et requiſita ab eccleſia vl'
imperio huiuſmōi emendare contemneret triplici-
ter refunderet. et nihilominus banno imperiali ſub
iaceret. qđ ſine ſatiſfactiōe debita nullatenus remit
teretur. Statuerat inſuper ꝙ quecunqꝫ cōmunitas
vel perſona in excōmunicatione propter libertatem
eccleſie violatam perſiſteret. ipſo iure ſimiliter dicto
banno imperiali ſubiaceret. a quo nullatenus extra-
heretur. niſi prius ab eccleſia beneficio abſolutionis
obtento. Et inſuꝑ ordinauerat vt nullus eccleſiaſti
cam ꝑſonam in criminali queſtione vl' ciuili ad iudi

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/68

cium ſeculare trahere preſumeret contra eaſdem ca-
nonicas ſanctiones et conſtitutiones imperiales. ꝙ
ſi ſecus faceret. actor a ſuo iure caderet. et iudicatuʒ
non teneret. et iudex foret extunc iudicandi auctori-
tate priuatus. quodqʒ iudices temporales qui cle-
ricis et perſonis eccleſiaſticis iuſticiam denegare p̄-
ſumerent. tercio requiſiti ſuam iuriſdictionem amit
terent. Cōſtitutionem ipſam de conſilio etiam fra-
trum ſuorum ſancte romane eccleſie cardinalium
qui tunc erant. auctoritate apoſtolica approbans et
confirmans. ipſam mandauit inuiolabiliter obſer-
uari. Necnon ſtatutarios et ſcriptores ac violato-
res predictos excommunicatos eadem auctoritate
nunciari. Et deinde ad audienciā diue memorie Ka
roli quarti. Etiam romanorum imperatoris ſemper
Auguſti deducto. ꝙ nonnulle ſeculares perſone in
poteſtatibus et officijs publicis cōſtitute. videlicet
Duces. Marchiones. Comites. Baronos. et alij do
mini temporales necnon conſules ciuitatum. opido
rum. villarū et locorū rectores in diuerſis prouin-
cijs eiuſdem imperij dei timore poſtpoſito. ſtatuta
ſingularia. et iniquas ordinationes motu proprio ⁊
de facto contra ipſas perſonas eccleſiaſticas et ec-
eccleſiarum libertates et eorum priuilegia condi-
derant. Illiſqʒ de facto et publice vtebantur con-
tra canonicas et legittimas ſanctiones. Utpote ꝙ
nulla bona temporalia in poteſtatem eccleſiaſticam
tranſferentur. Et ne clerici in ſacris ordinibus con
ſtituti ad agendum et teſtificandum in ciuilibus
Et maxime in pijs aliquatenus admitterentur.

Quodq₃ excōmunicati layci ⁊ publice denunciati in
ciuili foro minime repellerent̄. Et inſuper p̄dicti do
mini temporales cōſules et rectores p ſeculare pote
ſtatē res et bona clericoꝝ occuparēt. arreſtarēt. et
oblatiōes chriſtifideliū minuerēt. atq₃ reſtringerent
exactiōes et tallias indebitas de bonis et redditib⁹
eccl'iarū exigerēt. et extorquerēt. poſſeſſiones eccl'ia
rum et perſonarū earundē deuaſtarent incendijs et
rapinis. Contractus inter clericos et laicos factos
legittime ad libros ciuitatū. villarū et locoꝝ predic
toruꝫ inſcribere et ſigillare recuſarēt. Donataq₃ et
legata ad fabricas et eccl'iarum ſtructuras contra
p̄latoꝝ voluntatē et alioꝝ quoꝝ intererat temere
vſurpare p̄ſummerēt. ac in fraudē ac odiū clericoꝝ
de bonis etiā ac reb⁹ eorundē que nō cauſa negocia-
tionū. ſed pro eoꝝ proprijs vſibus per eoꝝ terras
ducebant ſeu duci faciebāt Theloniū exigere et re-
cipere nō verebant̄. et cōfugientes ad eccl'ias et eo-
rū cimiteria inde extrahere ꝯtra canonicas ⁊ impa
les ſanctiones hmōi p̄ſumerent ⁊ p̄ſumebāt. Idem
Karolus imperator tanq̄ chriſtianiſſim⁹ princeps
volēs in p̄miſſis prouidere de remedio ſalutari. etiā
de quorundā ducū. principū. comitū. baronū. fide-
liumq₃ alioꝝ ſacri imperij ſepedicti cōſilio. auctori
tate imperiali. quecūq₃ ſtatuta ac cōſuetudines pre-
dicta tanq̄ per canonicas ⁊ ciuiles ſanctiones exp̄ſſe
reprobata caſſauit. irritauit. et annulauit. et caſſa ir
rita nl'liuſq₃ eſſe voluit roboris vl' momēti Precipi
ens ſub imperialis banni pena vniuerſis et ſingulis
principibus et domīs temporalib⁹ cōſulib⁹. poteſta
tibus et alijs in officijs publicis in eodē imperio cō

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/70

ſtitutis. quaten⁹ extunc ipſorū ſtatuta et ordinatōes
ſicut in p̄iudicium eccl'iaſtice libertatis edita fuerāt
omnino reuocarēt et de luce tollerent Quodqꝫ ſecū
dum ea nō iudicarēt amplius. nec ſentēcias dictarēt
aut eiſdem in iudicio vl' extra iudiciū quōlibet ꝓ ſe
et contra eandē eccl'iaſticaꝫ libertatē potirent̄. Pro
nūciauit inſuꝑ et eadē decreuit auctoritate ꝙ quicū
qꝫ laycus cuiuſcūqꝫ ſtatus aut cōditionis exiſteret.
auſu ſacrilego et proprie temeritatis audacia ſacer-
dotē vl' clericū ſecularē vel religioſum. diffidaret. ꝓ
ſcriberet captiuaret. ſpoliaret. occideret. mutilaret.
aut in carcere detineret. vel huiuſmōi maleficia ꝑpe-
trantes ſciēter receptaret vl' eis fauorē p̄ſtaret. p̄ter
penas a ſacris canonib⁹ ⁊ legalibus ſanctionib⁹ in
tales inflictas. eoipſo redderet̄ infamis et om̄i hono
re priuatus. nec ad placita vl' cōſilia nobiliū admit-
teret̄ quouiſmō. Hortās inſuꝑ in domio ⁊ requirēs
eccl'iaſticos p̄latos in illis ꝑtibus in quibus cōmit-
terent̄ talia ꝯſtitutos. vt legem imperialē huiuſmōi
per eorū eccleſias et Synodos publicarent. Ne trāſ
greſſores huiuſmōi per ſimulatā ignoranciā. ſuā va
lerent in hac parte maliciā excuſare. prout in cōſtitu
tionibus et ſanctiōibus. conciliorū et honorij p̄dic-
torū ac imperialib⁹ prefatis plenius cōtinetur. Cum
aūt ſicut lamētabili querela Venerabilis Epiſcopi
Miſznen̄ ⁊ dilectorū eccl'ie filiorū Prepoſiti. Decani
et Capituli ſingulorūqꝫ Canonicorū. et perſonarum
eccleſie. necnon vniuerſi cleri ciuitatis et dyoceſis
Miſznen̄. nuper accepim⁹ Quod nōnulli principes
duces. comites. barones. milites. cōmūitates et alie
ſeculares poteſtates earundē cōſtitutionū et ſanctio

nū canonicarū et legaliū forſan ignari cōtra ipas ab
Epiſcopo. Prepoſito. Decano. Capitulo Canonicis
perſonis ꝛ clero ꝯmunit᷑ vl᷑ diuiſim forſan Tallias
ꝛ gabellas ac alias exactiões illicitas hacten⁹ extor-
ſerint ꝛ adhuc extorquere nitant᷑. ac etiā bona ipoꝝ
cōmuniter vl᷑ diuiſim inuaſerint. arreſtauerint. occu
pauerint. detinuerīt ꝛ ſuis vſib⁹ applicauerint. Nec
nō occupare. inuadere areſtare. detinere. ꝛ eiſdē ſuis
vſib⁹ applicare ſimiliter de facto ꝑſummāt. in aīaꝝ
ſuarū periculū. necnon Epiſcopi. Prepoſiti. Decani
Capituli. Canonicoꝝ ꝑſonarū et cleri ꝓdictoꝝ cō-
muniter ꝛ diuiſim nō modicū preiudiciū atqꝫ damnū
Nos in ꝓmiſſis Epō. Prepoſito. Decano. Capitulo
Canonicis perſonis et clero ꝓfatis cōmunit᷑ et diui-
ſim de oportuno remedio ꝓuidere volētes. diſcretio
ni vr̄e. tenore ꝑſentiū in virtute ſancte obediēcie diſ-
tricte ꝑcipiēdo mādam⁹ quaten⁹ vos vl᷑ duo aut vn⁹
veſtrū per vos vl᷑ aliū ſeu alios Epiſcopo. Prepoſi-
to. Decano. Capitulo. Canonicis perſonis ꝛ clero p-
dictis contra quoſcūqꝫ trāſgreſſores ꝛ violatores cō
ſtitutionū ꝛ ſactionū earundē cuiuſcūqꝫ gradus dig
nitatis et excellēcie fuerint efficacis defenſiōis auxi-
lio aſſiſtentes. nō ꝑmittatis eos contra canonicas et
legales ſanctiones et cōſtitutiōes huiuſmōi indebite
moleſtari. Necnō eaſdē cōſtitutiōes ꝛ ſanctiōes vbi
et quando expedire videritis ſolenniter publicātes
faciatis trāſgreſſores ꝛ violatores huiuſmōi ſi ꝛ pro
ut iuſtū fuerit. aut vbi ꝛ quociēs expedierit. tam diu
excōmunicatos aut anathematiſatos publice nūcia-
ri. donec ab earundē Talliarū collectarū impoſicio
num et quarumlibet extorſionū. Necnon bonorum

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/72

Epiſcopi Prepoſiti Decani Capituli capitulorum. Canonicorũ pſonarũ et cleri p̃dictorũ huiuſmõi inuaſiõe. arreſtatione. occupatiõe. detentiõe ⁊ applicatione om̄ino deſiſtãt. Necnõ etiã efficaciter reſtituãt eiſdẽ Epiſcopo. Prepoſito Decano Capitulo Canonicis perſonis et clero prefatis occaſione p̃miſſorũ per eos cõmuniter vl' diuiſim leſis ſeu grauatis Tallias gabellas ⁊ etiã exactiones ipſas ac etiã bona ipſorum arreſtata. occupata. detenta. et applicata. Ipſis aut que per ſe vel alios illo pretextu quõlibet receperit. ymo verius temere ⁊ illicite vſurparunt. a ſe libere om̄ino relaxant Ac in manib⁹ veſtris iurauerint. ꝙ de cetero talia non committant. vt ea cõmittentibus non preſtent auxilium. conſiliũ vl' fauorem Cõtradictores per cenſuram eccleſiaſticam et alia iuris oportuna remedia cõpeſcendo. inuocato etiã ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis. Ceterũ ſi forſan huiuſmõi tranſgreſſorũ vel violatorum vel ea fieri mandanciũ ipſiſqꝫ conſencientium ſeu dãcium illis per ſe vel alios. directe vel indirecte. publice vel occulte. auxilium. conſiliũ vel fauorem. p̃ſencia pro monitionib⁹ ⁊ requiſitõib⁹ p vos de ip̄is faciendis tute. ſecure vl' commode haberi nequiuerit Nos vobis moniciones ⁊ requiſitiõs hmõi ac citationes quaſlibet per edicta publica locis affigenda publicis de quib⁹ ſit veriſimilis cõiectura. quod ad noticiã dictorũ citatorũ huiuſmõi puenire valeãt. faciẽdi plenã ⁊ liberã cõcedim⁹ tenore p̃ntiũ poteſtatẽ Volẽtes ꝙ monitões reqſitões ⁊ citatões hmõi pinde ip̄os citatos reqſitos ⁊ mõitos vt p̃mittit̃ artent ac ſi eis facte ⁊ iſinuate pn̄cialit̃ ⁊ pſonalit̃ extitiſſent

Non obſtātib⁹. tā pie memorie Bonifacij pape viij. quibus cauet̃. ne aliquis extra ſuā ciuitatē vł dyoceſim niſi in certis exceptis caſib⁹. et in illis vltra vnā dietam a fine ſue dyoceſis ad iudiciū euocet̃. ſeu ne iudices extra ciuitatē vel dyoceſim in quib⁹ deputati fuerint ꝯtra quoſcumqȝ ꝓcedere. aut alij aut alijs vices ſuas cōmittere ſeu aliquos vltra vnā dietā a fine dyoceſis eorundē trahere pſummāt. dūmodo vltra duas dietas aliquis auctoritate pſenciū non trahat̃. ac de pſonis vltra certū numerū ad iudiciū nō vocandis. ꝙ alijs cōſtitutionib⁹ apoſtolicis contrarijs quibuſcūqȝ. aut ſi aliqbus ꝯmuniter vł diuiſim a ſede apłica indultū exiſtat ꝙ interdici. ſuſpendi. vł excōmunicari. aut extra vł vltra certa loca ad iudiciū euocari nō poſſint. per łras apłicas nō facientes plenā et expreſſam ac de verbo ad verbū de indulto huiuſmōi mēcionē Datū Baſilice Kalēdas Auguſti. Anno a natiuitate dñi. Milleſimo q̄dringenteſimo triceſimoquarto.

De fundatione et cōfirmatione ingenue eccleſie Miſnen̄.

Poſtremo vt oēs e ſinguli ſciant Quis noſtri epiſcopatus ⁊ eccłie Miſnen̄ erector et fundator fuerit Quodqȝ ipſa libera fundata et erecta ſit videlicet ꝙ nulli patriarche neqȝ archiepiſcopo ſȝ tantū apoſtolice ſedi ſubiecta exiſtat et ſic ꝑ ſedem apłicam cōfirmata et approbata ſit. Videāt et intelligāt litteras fundatiōis pijſſimi ac glorioſiſſimi imꝑatoris Otto

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/74

nis p̄mi Qui ſuis excellētiſſimis v̄tutibus romanū
imperiū ad alemanos trāſferri. et ob id Otto mag-
nus appellari meruit. primuſq̄ int̄ alemanos roma-
norū imperiū tenuit. q̄ Miſznen̄ eccl'iam in honorē
ſancti Johānis ap'li et euāgeliſte in primis ante om
nes alias Cathedrales eccl'ias fundauit Sedē epiſco
palem quā liberā ⁊ romane eccl'ie īmediate ſubiectā
eſſe voluit. ibi erexit ⁊ abūdātiſſime dotauit. Ex qua
ſua dotaciōe p̄deceſſores noſtri Epiſcopi maiorē p-
tem eccl'iarū parrochialiū ac certas collegiatas ec-
cleſias ⁊ monaſteria vtriuſq̄ ſex⁹ in n̄ra dioceſi erex-
erūt. decimis epiſcopalib⁹ ⁊ alijs redditib⁹ dotādo
Ac l'ras cōfirmatiōis Johānis pape. xiij. ſui nomīs
p̄miſſis ſingulis iuſſim⁹ ⁊ voluim⁹ apprimi. Clerum
noſtrū exhortātes vt p̄ aīa iſtius pij ⁊ glorioſiſſimi
Ottonis in diuinis officijs diligētes ad dn̄m preces
fundāt. A ſummo oīm bonorū retributore largiſſu
am mercedem recepturi. Nos deniq̄ vt ad hoc ve-
hemēciores ſint. tociēs quociēs om̄es ⁊ quilibet eo-
rū hoc fecerit aut fecerint ipis cōfeſſis et cōtritis de
om̄ipotētis dei miſcdia confiſi. xx. dies indulgētiarū
pro iniūctis eis penitēcijs elargimur et miſericordi-
ter in domino relaxamus.

Tenor fundatiōis Ottonis pri-mi imperatoris.

In nomīe ſancte ⁊ indiuidue trinitatis Otto diuina
fauēte clemēcia romāorū imꝑator Auguſtus Quia
nos qui quottidie multorū venerabiliū virorū Epiſ

copoꝝ. Abbatū. Ceterorūq; fideliū chriſti Canoni
corū ꝛ monachoꝝ. ad om̄e bonū op⁹. p̄ceptis inſtru
imur. exēplis informamur. libent̄ ex habūdanti rerū
noſtrarū copia ad eternā beatitudinis vitā obtinen-
dā. ꝛ ad tempalē feliciter tranſiendā. diuina auxiliā
te grā quod noſtre felicitati aptiſſimū credim⁹ inci-
pere ꝛ in dn̄o pficere cōſtanter elaboram⁹. Ergo ma
nifeſtare ac notificare om̄ibus in chriſto fidelib⁹ tā
futuris q̄ p̄ntibus q̄maxime deſideram⁹. qualiter
nos ꝑ remedio ꝛ ppetua oīm fideliū defunctoꝝ aīa
rum. redēptiōe. Necnō ꝑ nr̄a ſempit̄na ſalute ac dul
ciſſime collateralis nr̄e. chariſſimeq; ſobolis noſtre
perhēni felicitate. eccl'iaȝ quandā in Miſna ciuitate
collocari ꝛ ꝯſtrui p̄cepim⁹. Ubi etiā rogatu ꝛ ꝯſilio
vniuerſoꝝ principū noſtroꝝ in honorē ſancti Jo-
hānis euāgeliſte ſedē epiſcopalē fieri decreuim⁹. cui
quendā nr̄e dilectiōis intimū noīe Burckardū elec
tū ꝛ ad p̄ſulatus dignitatē in xp̄o cōſecratū. a ſancte
Maguntinen̄ eccl'ie venerabili archiepiſcopo noīe
Hildiberto. in laudē om̄ipotētis dn̄i gl'ioſe p̄fecim⁹
Huic etiā Epiſcopatui more āntiquoꝝ impatoꝝ et
regū nr̄a impiali poteſtate terminū poſuim⁹. vbi orit̄
fluui⁹ qui dicit̄ orientalis milda. Jnde vſq; quo idē
fluuius intrat in albeā et ſic ſurſum ꝛ vltra puinciā
Miſizi ad eundē terminū ſine dubio. necnon in alte
ra pte luzizi et ſelpoli illā videlicet infra eundē ter-
minū. et inde in aquā que dicit̄ Odera Et ſic odera
ſurſum vſq; ad caput ei⁹. inde quaſi recta via vſq; ad
caput albee. Jnde deorſum in occidentalē ptem vbi
diuiſio ꝯfiniū duarū regionū eſt Behem et Miſenē
Jbidem vltra albeā ꝛ per ſiluā in occidentalē ptem

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/76

vſqꝫ ad caput p̄dicti flumīs orīetalis milde. Hoĩes vero qui infra p̄dictū terminū habitāt in omī fertilitate terre. frugū. et pecudū. in argento. veſtimēto. Necnō quod teutunici dicūt Ouarcapunca ⁊ caluuga familiarū. inſup tota vtilitate et in omibus reb⁹ quib⁹ mortales vtunt̄ diuerſis modis decimaciones quas deo cūcta gubernāti debēt ad Miſnēſem eccleſiam. primo deo. deinde ſancto Johāni euangeliſte vniuerſa dubietate ꝓcul remota pleniter pſoluāt. referant. et reddāt. Et ſi quis hoc noſtri imperialis p̄cepti cōſtitutū trāſgredi vl' diſrumpere p̄ſumat. cū Anania ⁊ ſaphira. Necnō cū iuda traditore infernalis incendij tormentū paciat̄ Nec inde niſi reſipiſcat inppetuū abſoluat̄. Et vt hec nr̄a cōceſſio. in remuneratione dei omipotētis firma ſtabiliſqꝫ pmaneat Hoc preceptū inde conſcriptū. annuliqꝫ nr̄i impreſſione ſignatū. manu ꝓpria firmamus. Datū iij ydus Januarij Anno incarnationis dn̄i Noningenteſimo xlviij. Indictiōe. viij. Anno vero magni Ottonis impatoris in dn̄o feliciter regnātis tercio. Actū Maguncie feliciter Amen.

Et iſta bulla magni Ottōis impatoris talit̄ eſt ſubſcripta ⁊ ſignata.

Signū dn̄i Ottonis magni ⁊ invictiſſimi imperatoris Folemarus Cācellarius vice hildiberti archicapellani recognoui.

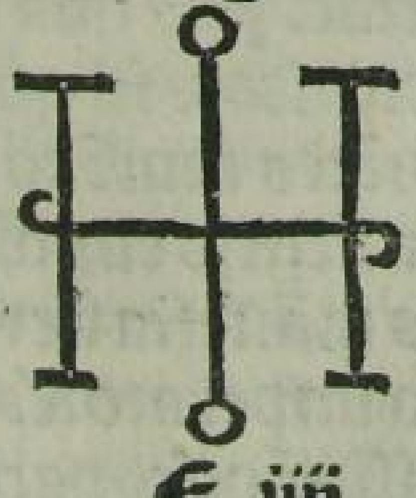

Cōfirmatio ſummi pōtificis Jo hannis decimitercij ſuper eccleſia et Epiſcopatu Miſznen̄.

Johānes Ep̄us ſeruus ſeruorū dei. Si ſemꝑ ſunt cō
cedēda que pijs deſiderijs ꝯgruūt. quāto potiſſimū
ea q̄ diuini cultus prerogatiua noſcunt̄ nō ſunt om-
nino abnegāda. que ſunt a largitorib⁹ nō ſolū poſcē
da ſed vi charitatis ꝓculdubio exigēda. Habita igi
tur Sinodo ⁊ multorū venerabiliū patrū Coep̄orū
q̧ noſtrorū cōuentu. rome in eccl'ia beati Petri prin
cipis apl'orū. aſſidētibus auguſtiſſimis imꝑatorib⁹
Ottonū vtriſq̧. anno ſcꝫ imperij maioris ſexto. mi-
noris ṗmo Idē glorioſiſſimi imꝑatores poſtularīt a
nobis quaten⁹ monaſteriū quod ꝓ remedio aīarū
ſuarū primitus cōſtrui. et in honorē beati Johānis
Euāgeliſte cōſecrari fecerunt. ſuꝑ ripā fluminis cui
nomē eſt albea in ciuitate Miſna ſita. videlicet in ꝓ
uincia que dicit̄ Thalemēte. cui etiā monaſterio vi-
rū venerabilē nomīe Burckardum honorifice ꝑfe-
cerūt. priuilegijs apoſtolice ſedis decoraret̄ Ut ſub
iuriſdicione ſancte eccl'ie noſtre. cui auctore deo pre-
ſidem⁹ cōſtitutū. nullius alteri⁹ eccl'ie dicionib⁹ ſub
mittat̄. Pro qua re pijs deſiderijs fauentes hac. nr̄a
auctoritate id quod expoſcit̄ effectui mācipam⁹. int̄
ponētes tamē ea que ⁊ ipi pricipes noſtri in noſtris
priuilegijs cupiūt exponi. et cunctis in christo fideli
bus māifeſta fieri more antiquorū imperatorū. Hij
duo imperatores pater ⁊ filius nobis aſſidētes Miſ
nenſi Epiſcopatui terminū impoſuerūt nominādo

fines et determiatões locorū ſicut infra cōtinet᷑. Ubi
caput et fons eſt aque que dicit᷑ odera. inde quaſi rec
ta via vſq₃ ad caput albee. Jnde deorſu₃ ad occidēta
lē ꝑtem vbi diuiſio duarū regionū eſt. Behem ⁊ Mi
ſen. ibidē vltra albeā et ꝑ ſiluā in occidentalē partē
vſq₃ ad caput milde. et ſic deorſum ꝑ ambas plagas
eiuſdē fluminis vſq₃ dū milda intrat in albeam. et ſic
ſurſum vltra ꝓuinciā Miſici ad ipm̄ terminū ſine
dubio. necnō in altera ꝑte Luzyzce et Selpoli. et ſic
vſq₃ ad ciuitatē Sulpize. illā videlicet infra eunde₃
terminū. ⁊ inde in aquā que dicit᷑ Odera. ⁊ ſic odera
ſurſum vſq₃ ad caput ei⁹. Homies vͦo quēadmodū
hij p̄ntes imperatores ſtatuiſſe fatent᷑. qui infra ter-
minū iſtū habitāt in om̄i fertilitate terre. frugū ⁊ pe
cudū in argēto. veſtimēto. necnō qd̓ teutonici dicūt
Uberkouffunga ⁊ calunga familiarū. Jnſup tota
vtilitate ⁊ in om̄ibus reb⁹. quib⁹ mortales vtunt᷑ in
diuerſis modis decimacionē. quas deo cūcta guber-
nāti debēt. ad Miſʒneñ eccl'iam. primo deo. deinde
ſancto Johāni euāgeliſte vniuerſa dubietate ꝓcul
mota ꝑſoluāt. referāt et reddāt. Et ideo in xp̄o ſanc-
timus firmiterq₃ cōceſſim⁹ vt nullus metropolitan⁹
nullus Ep̄us. nulla etiā magna vl' parua alteri⁹ or-
dinis et gradus ꝑſona. p̄ter ſedis ap̄lice antiſtitē. in
fra termios Miſʒnēſis eccl'ie cui venerabilis Epiſ-
copus Burckardus p̄eſſe dinoſcit᷑. Queq₃ ordina-
re. diiudicare. excōmunicare. vl' aliquid temere exer-
cere vllomodo preſumat. Statuētes etiā apoſtolica
cenſura ſub diuini iudicij obteſtatione. et validis at
q₃ atrocibus anathematis interdictionibus. vt nul-
lus imperator poſt hoc aut rex vllus ſiue quiſpiam

alius cuiuſcūqꝫ dignitatis poteſtate ſit p̄ditus eiuſ-
dem eccl'ie cauſis p̄ſumat incumbere. vel minimū qd-
dam ex hijs que ad illud monaſterium ſancti Johā-
nis pertinere videntur. cui Epiſcopus Burckardꝰ
preſidet. aut ſibi temere vendicare. aut alicui parue
magneqꝫ perſone pro beneficio dare. aut quolibet
modo inde auferre. aut alienare audeat. Promulga-
mus etiam et hoc auctoritate beati Petri apoſtolo-
rū principis coram deo et terribili eius futuro exa-
mīe per huius noſtri priuilegij. atqꝫ cōſtituti vim in-
terminamus. ne quis mortaliū ſibi licere exiſtimet
aliquid ex poſſeſſiōibus Miſznenſis eccleſie. tam ex
hijs que ante hac a glorioſiſſimis imperatoribꝰ Ot-
tone et eius equiuoco filio. vel ceteris chriſtianis ei-
dem ſancto loco ablata atqꝫ collata ſunt. quam que
poſtmodū ſunt conferenda. vt profecto iuxta id qđ
ſubiectum eſt. Idem venerabilis locus hoc apoſtoli-
co priuilegio inconcuſſe donatus p̄maneat. Si quis
autem quod minime optamus nepharia auctoritate
hec que a nobis ad laudem dei pro ſtabilitate ſepedi-
cti monaſterij ſtatuta ſunt. refragare preſumpſerit.
noſtriqꝫ precepti tranſgreſſor extiterit. Sciat ſe ana-
thematis vinculo innodatū. et cum dyabulo ⁊ iuda
traditore dn̄i noſtri iheſu chriſti eterni incendij ſup-
plicio deputatum. At vero qui pijo intuitu huius
apoſtolici inſtituti obſeruator extiterit. benedictio-
nis graciam a miſericordiſſimo dom̄o deo multipli-
citer conſequatur. et vite eterne particeps effici me-
reatur. Scriptum p̱ manus Steffani ſcriniarij ſan-
cte romane eccleſie in menſe Decembri. Indictione
vndecima. Signum domini Ottonis magni impe-

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/80

ratoris Auguſti. Signum domini Ottonis mino-
ris imperatoris auguſti. Petrus Rauēnenenſis ec-
cleſie archiepiſcopus ſubſcripſit Rodaldus patri-
archa Aquilienſis eccleſie ſubſcripſit. Sigolphus
Epiſcopus ſancte placentine eccleſie conſenſi et ſub-
ſcripſi Udalricus Epiſcopus ſancte pergamenſis
eccleſie conſenſi et ſubſcripſi. Martinus ſancte Su-
driēſis eccl'ie Ep̄us ꝯſenſi et ſbſcripſi Siggo plēdē-
ſis eccl'ie Ep̄us cōſenſi et ſubſcripſi Benedictus ſan
cte Fulmēſis eccl'ie Ep̄us cōſenſi ⁊ ſubſcripſi Johā
nes ſctē Wormiēſis eccl'ie Ep̄us ſubſcripſit Johan
nes Ep̄us ſctē Salliēſis eccl'ie ſubſcripſit. Johānes
Ep̄us ſancte Armēſis eccleſie interfuit ⁊ ſubſcripſit
Hibertus Epiſcopus ſancte Lamenſis eccleſie con
ſenſit ⁊ ſubſcripſit Gerhardꝰ fanētine eccl'ie Ep̄us
cōſenſit ⁊ ſubſcripſit Anfredꝰ Ep̄us werdezcēſis
eccleſie cōſenſit ⁊ ſubſcripſit. Senebius Ep̄us Feſo-
lane eccl'ie cōſenſit ⁊ ſubſcripſit. Gardulphus Epiſ
copus Firminēſis eccl'ie cōſenſit ⁊ ſubſcripſit. Ego
Petrus Camerine eccl'ie ibi fui ⁊ ſbſcripſi Eberhar
dus Ep̄us aretine eccl'ie cōſenſi ⁊ ſubſcripſi Steffa-
nus Marinēſis eccl'ie cōſenſi et ſubſcripſi. Leo Oſti-
enſis eccl'ie Ep̄us conſenſi ⁊ ſubſcripſi Giſilbertus
Ep̄us Caſtrenēſis eccl'ie cōſenſi ⁊ ſubſcripſi Alberi
nus Ep̄us Auſculanꝰ cōſenſi ⁊ ſubſcripſi. Anthoniꝰ
Brixiēſis Ep̄us ſubſcripſit Dyodericꝰ Metēſis ec
cleſie Ep̄us ſubſcripſit. Lanuardꝰ Mendēſis eccl'ie
Ep̄us ſbſcripſit Hucpertꝰ Ep̄us ſubſcripſit. Lizo
Ep̄us Cremonēſis ſbſcripſit. Johānes Ep̄us Tor
donēſis ſubſcripſit. Adalbertus Ep̄us ſubſcripſit
Otger Ep̄us ſubſcripſit. Sigiſhelmus Epiſcopus

Florentinꝰ ſubſcripſit. Albericus Epūs ſubſcripſit Aſtingo Epūs Anſianenſis ſubſcripſit. Luzynno Lucanēſis eccl'ie Epūs ſubſcripſit. Erfemariꝰ Antias Epūs ſubſcripſit. Julianus Epūs Mucerinus ſubſcripſit. Steffanus Termenſis eccl'ie Epūs ſubſcripſit. Atto Senegalie eccl'ie Epūs ſbſcripſit. Lupus Spoletinus Epūs ſubſcripſit. Lindo Duſiane eccl'ie Epūs ſubſcripſit. Datū iiij. nonas Januarij per manus Guidonis Epiſcopi ſancte Silue candide eccl'ie bibliotecarij ſancte ſedis apoſtolice. Anno deo propicio pōtificatus dn̄i Johānis ſummi pōtificis et vniuerſalis tercij decimi pape in ſacratiſſima ſede beati Petri apl'i. tercio imperātibus domīs pijſſimis et auguſtiſſimis Ottone ⁊ eius equiuoco filio a deo coronatis magnis imperatoribꝰ. Anno maioris imperij ſexto. et minoris primo in menſe Januario Indictione ſupradicta vndecima.

Satuta iſta cū alijs eis adiūctis. Ex ſpeciali ꝯmiſſione Reuerendiſſimi in chriſto patris et dn̄i domī Johānis de Salhauſzen Epiſcopi Miſznen̄ ꝑ venerabilē ⁊ egregiū virū dn̄m wilhelmū de Berzſchitz Vtriuſqꝫ iuris doctorē. ꝑtunc curie Epalis Miſznen̄ Officialē generalē in ordinē ꝑmiſſum redacta et diligenter emēdata Perqꝫ Melchiorē Lotter in famoſo opido Liptzk Merſzeburgen̄ dyoceſis. predicti dn̄i Epiſcopi impēſis. pro cōſeruatōe ſtatus eccleſiaſtici ſunt impreſſa Anno dn̄i. Milleſimo quingēteſimoquarto.

Regiſtrū titulorū huius libri.

De vita et honeſtate clericorū. fo. ij.
Quando p̄ſbiteri beneficiati ſiue non debeāt intereſ
ſe diuinis. fo. iiij.
De plebanis ſclauos plebiſanos habētes. fo v.
De Simboli ap̄lici ⁊ orōnis dn̄ice p̄nūciatiōe vi.
De collecta Et famulos tuos fo. vi.
De bullis feſti corporis xp̄i vij.
Tenor bulle martini fo. vij.
Intimationes feſtiuitatū ſoleniū vltra dies domi-
nicos folio. viij.
De diuino ordine fo. ix.
De vaſis p̄ chriſmate mittendis. fo. x.
De altaribus nondum confirmatis fo. x.
De cimiterijs ⁊ fructib⁹ in eiſdem creſcētib⁹. x.
De reemptionib⁹ cenſuū beneficialiū fo. xi.
De caſibus epiſcopalibus. folio. xi.
De p̄clamationibus circa mr̄imonia ɔtrahenda fa
ciendis. folio. xi.
Ne cauſe matrimoniales per alios q̄ iudices cōpe-
tentes audiantur. folio. xij.
De clericis vagis et peregrinis. xij.
De religioſis terminarios ſe aſſerentes. fo. xij
De mādatis peregrinis ⁊ iudicū incognitorū. xiij
De queſtorib⁹ ⁊ denūciatorib⁹ indulgētiarū fo. xiij
De hijs qui ſe notarios publicos aſſerunt. fo. xiij
De executōe debita mādatis ⁊ p̄ceſſib⁹ faciēda xiij.
De mulieribus abortiuos parientes. fo. xiiij
De ſepultura eccl'iaſtica ⁊ eiuſdē libera electōe xv
De ſtatu monialiū monaſteriorūq; cuſtodia et clau-

ſura folio. xv.
De rectorib⁹ ſcholariū ⁊ ſuis cōſocijs.fo. xvij.
De nūero patrinorū ꝓ baptiſmatis ſuſceptiōe xvij
De parrochijs ⁊ alienis parrochianis fo. xviij.
De decimis ⁊ oblationibus fo. xviij
De ꝓuiſoribus qui vitrici ſeu altermanni eccleſia-
rum dicunt.fo. xix.
De teſtamentis et his qui liberam facultatem teſtan
di inhibent. folio. xix.
De legatorū diuiſione.folio. xx.
De ſtatutis ꝯtra libertatē eccl'iaſticā editis.fo. xxi.
De cōſtitutōibus diuorū imꝑatorum Friderici ſcd'i
Karoli q̄rti et Sigiſmundi.fo. xxi.
Tenor cōſtitutiōis Sigiſmūdi cōſtitutiōes Frideri
ci et Karolinam in ſe cōtinens.fo. xxij
Cōfirmatio iohānis pape xxiij.ſuꝑ conſtitutiōe Fri
derici et Karolina.fo. xxviij
Confirmatio earundē ⁊ Sigiſmūdine ſacri genera-
lis cōcilij Baſilienſis.fo. xxx.
De fundatiōe et ꝯfirmatōe eccl'ie Miſznen̄ xxxiiij
Tenor bulle Ottonis p̄mi imꝑatoris ſuper funda-
tione eccleſie Miſznen̄.fo. xxxv.
Confirmatio Epiſcopatus Miſznen̄ per Johannē
papam xiij.facta.fo. xxxvi.

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/84

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/85

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/86

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/87

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/88

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/89

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/90

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/91

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/92

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/93

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/94

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/95

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/97

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/98

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/99

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/100

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/101

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/102

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/104

Datum der Entleihung bitte hier einstempeln!

Digitalisat	ppn 348	580606
	Hist. Sax.	L. 85

III/9/280 JG 162/...

SLUB DRESDEN
3 0343182

(R.S.)

H. Sax L 85
(R.S.)

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/105

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/106

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/107

http://digital.slub-dresden.de/ppn348580606/108